

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

SÉANCE PLÉNIÈRE

PLENUMVERGADERING

Lundi

Maandag

21-03-2011

21-03-2011

Après-midi

Namiddag

N-VA	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
PS	<i>Parti Socialiste</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
sp.a	<i>socialistische partij anders</i>
Ecolo-Groen!	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen!</i>
Open Vld	<i>Open Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VB	<i>Vlaams Belang</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
LDD	<i>Lijst Dedecker</i>
INDEP-ONAFH	<i>Indépendant - Onafhankelijk</i>

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	
DOC 53 0000/000	<i>Document parlementaire de la 53e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>	DOC 53 0000/000	<i>Parlementair stuk van de 53e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>	QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
CRIV	<i>Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)</i>	CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>	CRABV	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>	CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
PLEN	<i>Séance plénière</i>	PLEN	<i>Plenum</i>
COM	<i>Réunion de commission</i>	COM	<i>Commissievergadering</i>
MOT	<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>	MOT	<i>Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)</i>

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.lachambre.be</i>	<i>www.dekamer.be</i>
<i>e-mail : publications@lachambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@dekamer.be</i>

SOMMAIRE

INHOUD

Excusés	1	Berichten van verhindering	1
PROJETS ET PROPOSITIONS	1	ONTWERPEN EN VOORSTELLEN	1
Proposition de résolution concernant la situation en Libye (1308/1-2)	1	Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Libië (1308/1-2)	1
<i>Discussion</i>	1	<i>Bespreking</i>	1
<i>Orateurs:</i> Bert Maertens , rapporteur, Yves Leterme , premier ministre, Peter Luykx , Patrick Moriau , Daniel Bacquelaine , président du groupe MR, Stefaan Vercamer , Dirk Van der Maelen , Theo Francken , Wouter De Vriendt , Gwendolyn Rutten , Gerolf Annemans , président du groupe VB, Christian Brotcorne , Jean Marie Dedecker , Laurent Louis , Steven Vanackere , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et des Réformes institutionnelles, Pieter De Crem , ministre de la Défense		<i>Sprekers:</i> Bert Maertens , rapporteur, Yves Leterme , eerste minister, Peter Luykx , Patrick Moriau , Daniel Bacquelaine , voorzitter van de MR-fractie, Stefaan Vercamer , Dirk Van der Maelen , Theo Francken , Wouter De Vriendt , Gwendolyn Rutten , Gerolf Annemans , voorzitter van de VB-fractie, Christian Brotcorne , Jean Marie Dedecker , Laurent Louis , Steven Vanackere , vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen, Pieter De Crem , minister van Landsverdediging	
VOTE NOMINATIF	43	NAAMSTEMMING	43
Proposition de résolution concernant la situation en Libye (1308/2)	43	Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Libië (1308/2)	43
DÉTAIL DES VOTES NOMINATIFS	45	DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN	45
<i>Ce compte rendu n'a pas d'annexe.</i>		<i>Dit verslag heeft geen bijlage.</i>	

SÉANCE PLÉNIÈRE**PLENUMVERGADERING**

du

van

LUNDI 21 MARS 2011

MAANDAG 21 MAART 2011

Après-midi

Namiddag

La séance est ouverte à 14.20 heures et présidée par M. André Flahaut.
De vergadering wordt geopend om 14.20 uur en voorgezeten door de heer André Flahaut.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Yves Leterme, Didier Reynders, Laurette Onkelinx, Steven Vanackere, Pieter De Crem.

Le **président**: La séance est ouverte.
De vergadering is geopend.

Excusés**Berichten van verhindering**

Linda Musin, Conseil de l'Europe / Raad van Europa;
Ine Somers, Carina Van Cauter, Myriam Vanlerberghe, empêchées / verhinderd.

Projets et propositions**Ontwerpen en voorstellen**

01 Proposition de résolution concernant la situation en Libye (1308/1-2)

01 Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Libië (1308/1-2)

Discussion**Bespreking**

Le texte adopté par les commissions réunies sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(1308/2)**
De door de verenigde commissies aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(1308/2)**

La discussion est ouverte.
De bespreking is geopend.

01.01 Bert Maertens, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, geachte collega's, vrijdag 18 maart vond er een gedachtewisseling plaats over de toestand in Libië in de verenigde commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging, in aanwezigheid van de eerste minister, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie.

Tot besluit van die gedachtewisseling werd door bijna alle aanwezige fracties een gezamenlijk voorstel van resolutie ingediend. Dat voorstel werd opgesteld vanuit een door iedereen gedeelde en grote bezorgdheid over het toenemende geweld en de ernstige en systematische schendingen van de mensenrechten door de Libische

01.01 Bert Maertens, rapporteur: Le vendredi 18 mars, les commissions réunies des Relations extérieures et de la Défense ont procédé à un échange de vues sur la situation en Libye en présence du premier ministre et des ministres des Affaires étrangères et de la Défense.

En conclusion de ces débats, une

overheid tegenover de eigen bevolking.

Het voorstel van resolutie houdt in dat het Parlement zijn steun uitdrukt voor een deelname van de Belgische regering aan een militaire actie in Libië in overeenstemming met het mandaat van de VN-Veiligheidsraad.

Het Parlement onderschrijft in het voorstel van resolutie de drie voorwaarden die de regering stelt aan de internationale militaire actie. Ten eerste, er moet een legitieme vraag zijn vanuit Libië. Ten tweede, de Arabische Liga moet ook participeren. Ten derde, de operatie past binnen een mandaat van de Verenigde Naties.

Naast het eerste voorstel van resolutie dat ik daarnet kort heb geschetst, was er ook een tweede, identiek voorstel van resolutie, dat werd ingediend door Parlementsleden van het Vlaams Belang. Het eerst ingediende voorstel werd gekozen als basis voor de besprekingen. Dat voorstel werd toegelicht in de verenigde commissie door de hoofdindieners, de heer Stefaan Vercamer.

Dirk Van der Maelen en Karin Temmerman dienden twee amendementen in. Een amendement neemt expliciet de verwijzing op naar resolutie 1973 in de tekst en een amendement stipuleert dat het Parlement betrokken moet worden bij elke toekomstige wijziging van de Belgische bijdrage. De heer Van der Maelen trok beide amendementen vrijwel meteen in, omdat er een derde amendement werd ingediend dat de lading van zijn eerste twee amendementen voldoende kon dekken.

Bedoeld amendement, dat opnieuw door bijna alle aanwezige partijen gezamenlijk werd ingediend, stelt dat de Kamer de regering vraagt de betrokkenheid van het Parlement blijvend te waarborgen en opnieuw te overleggen, wanneer nieuwe omstandigheden de aard van het Belgische engagement zouden wijzigen.

Collega's, die bezorgdheid leefde en leeft heel sterk bij alle fracties. De betrokkenheid van het Parlement en het overleg met de regering over de operatie in Libië moeten concreet worden ingevuld en uitgewerkt. Ik kijk daartoe ook naar de Kamervoorzitter, die daarin volgens mij een belangrijke rol heeft te spelen en een initiatief ter zake kan nemen.

Collega's, tot slot van het korte verslag wijs ik erop dat het voorstel van resolutie waarover wij ons vandaag tijdens de plenaire vergadering nogmaals buigen, met inbegrip van het derde amendement waarvan sprake, eenparig werd aangenomen.

proposition de résolution commune a été déposée. Le dépôt de cette résolution était motivé par l'inquiétude, partagée par tous, face à la recrudescence de la violence et aux violations graves et systématiques des droits de l'homme par les autorités libyennes à l'égard de leur propre population. Dans cette proposition de résolution, le Parlement exprime son soutien à une participation de la Belgique à une action militaire en Libye conformément au mandat du Conseil de sécurité des Nations Unies.

Le Parlement souscrit aux trois conditions que le gouvernement pose pour une action militaire internationale, à savoir une demande légitime venant de la Libye, la participation de la Ligue arabe et un mandat des Nations Unies.

Les députés du Vlaams Belang ont déposé une deuxième proposition de résolution identique. La première proposition déposée a été choisie comme base de discussion et commentée par son auteur principal, M. Vercamer.

M. Van der Maelen et Mme Temmerman ont ensuite présenté deux amendements, le premier tendant à citer explicitement la référence à la résolution 1973 dans le texte, et le second tendant à associer le Parlement à toute modification future de la contribution belge.

Ces amendements ont été retirés lorsqu'un troisième amendement, qui couvrait suffisamment la portée des deux amendements initiaux, a été présenté. Dans cet amendement, la Chambre demande au gouvernement "de garantir en permanence l'implication du Parlement et de reprendre la concertation si de nouvelles circonstances venaient à modifier la nature de l'engagement de la Belgique".

Cette préoccupation est très forte dans tous les groupes. L'implication du Parlement et la concertation avec le gouvernement sur l'opération en Libye doivent être concrétisées et développées. Le président de la Chambre peut prendre une initiative en la matière.

La proposition de résolution, ainsi que le troisième amendement, ont été adoptés à l'unanimité.

01.02 Eerste minister **Yves Leterme**: Mijnheer de voorzitter, collega's van de regering, dames en heren volksvertegenwoordigers, vorige week hebben de Verenigde Naties een historische beslissing genomen. Met de goedkeuring van resolutie 1973 door de VN-Veiligheidsraad heeft de Veiligheidsraad de verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap bevestigd, om de Libische burgerbevolking te beschermen tegen de aanvallen die zij ondergaat.

Zaterdag, na de top van Parijs, waarop ons land ook aanwezig was, werd een militaire actie opgestart, om zich te verzekeren van het stopzetten van dit geweld.

Chers collègues, la démocratie est une valeur universelle. C'est en son nom que le peuple libyen souhaite prendre son destin en mains. C'est aussi en son nom et dans le strict respect des objectifs fixés par les Nations Unies que nous devons aider ce peuple à gagner sa liberté. Samedi, la mise en œuvre de la résolution du Conseil de sécurité a été décidée collectivement par des représentants au plus haut niveau d'États européens, des États-Unis, du Canada et d'États arabes, en présence du secrétaire général des Nations Unies, du secrétaire général de la Ligue arabe et du président du Conseil européen.

Collega's, op basis van de unanieme steun van alle politieke fracties in dit Parlement en in uitvoering van de beslissingen van de regering heb ik vorige zaterdag op de top van Parijs de wil bevestigd van België, van ons land, om bij te dragen tot de inzet van alle nodige middelen, ook militaire middelen, om de resolutie van de

01.02 **Yves Leterme**, premier ministre: La semaine passée, les Nations Unies ont pris une décision historique. En adoptant la résolution 1973, le Conseil de sécurité a proclamé officiellement que la communauté internationale est investie de la responsabilité d'assurer la protection de la population civile libyenne contre les agressions du régime Kadhafi.

Après le sommet de Paris de samedi dernier, auquel notre pays a également pris part, une action militaire a été entreprise afin de faire cesser ces agressions.

Democratie is een universele waarde en het is in naam van de democratie dat het Libische volk zijn toekomst in eigen handen wil nemen. Het is eveneens in naam van de democratie en met strikte inachtneming van de door de Verenigde Naties vooropgestelde doelstellingen dat wij de Libische bevolking moeten helpen om de vrijheid te verwerven. Zaterdag werd door de hoogste vertegenwoordigers van de Europese landen, de Verenigde Staten, Canada, de Arabische staten, de VN, de Arabische Liga en de Europese Raad beslist om de resolutie van de Veiligheidsraad uit te voeren.

Avec l'appui unanime de l'ensemble des groupes politiques de ce Parlement et en exécution des décisions du gouvernement, j'ai confirmé, lors du sommet de

Veiligheidsraad te laten naleven.

Ik heb daarbij herinnerd aan de doelstellingen die wij nastreven, namelijk het verkrijgen van een onmiddellijk staakt-het-vuren, de volledige stopzetting van alle geweld en van de aanvallen op burgers, de naleving door Libië van het internationaal recht.

Collega's, om deze doelstellingen te bereiken is het instellen en handhaven van een zogenaamde no-flyzone essentieel. Dat houdt de vernietiging in van alle luchtafweer waarover Libië beschikt. Deze fase is momenteel aan de gang. Het is ook binnen dit kader en in het kader van het recht toepasselijk in conflicten dat onze militairen, onze landgenoten, zullen worden ingezet.

Chers collègues, notre détermination doit rester sans faille. Nous avons pris une décision grave mais juste, dictée par la conscience universelle. Aujourd'hui, nous sommes placés devant nos responsabilités et notre pays les assumera avec dignité. Elles ne sont pas sans risque, mais c'est maintenant que le peuple libyen a besoin de notre soutien. C'est par le vote de votre résolution que notre pays sera à la hauteur de cet enjeu qui n'est pas sans risque.

Collega's, onze vastberadenheid moet onverzettelijk blijven. Wij hebben een ernstige, maar juiste beslissing genomen, ingegeven door het universele bewustzijn. Wij staan vandaag voor onze verantwoordelijkheden.

Ons land zal die verantwoordelijkheden waardig opnemen. Ze zijn niet zonder risico, maar het Libische volk heeft onze steun nu nodig. Het is door de goedkeuring van uw resolutie dat ons land deze risicovolle verantwoordelijkheid opneemt.

Mijnheer de voorzitter, collega's, het spreekt voor zich dat de regering volledig ter beschikking blijft van het Parlement. De institutionele toestand rechtvaardigt des te meer een permanent contact tussen de regering en het Parlement.

Ten slotte, mijnheer de voorzitter, collega's uit de regering, dames en heren volksvertegenwoordigers, verwelkom ik de inzet en de moed van onze militairen die nu op basis van de resolutie die u straks zult goedkeuren, worden opgeroepen om aan deze risicovolle operatie deel te nemen. De natie is hen zeer erkentelijk.

Paris, la volonté de la Belgique de contribuer à l'engagement de tous les moyens nécessaires – également militaires – en vue de faire respecter la résolution du Conseil de sécurité. J'ai rappelé à cet égard quels sont les objectifs que nous poursuivons: l'obtention d'un cessez-le-feu immédiat, l'arrêt immédiat de toute violence à l'égard de civils et le respect du droit international par la Libye.

Afin de réaliser ces objectifs, l'instauration et le maintien d'une zone de non-survol revêtent une importance capitale. Cela suppose la destruction de la défense anti-aérienne libyenne. Cette phase est actuellement en cours. C'est dans ce cadre – et dans le cadre du droit applicable en cas de conflit – que nos militaires seront engagés.

Wij moeten blijk geven van een onwrikbare vastheid van geest. Wij hebben een zwaarwegende maar rechtvaardige beslissing genomen, die werd ingegeven door het universele geweten. Ons land zal zijn verantwoordelijkheid met waardigheid opnemen, want het Libische volk heeft onze steun nu nodig. Door de goedkeuring van uw resolutie zal ons land bij machte zijn die uitdaging aan te gaan.

Il va de soi que le gouvernement demeure entièrement à la disposition du Parlement. La situation institutionnelle justifie d'autant plus l'établissement d'un contact permanent entre le gouvernement et le Parlement.

Enfin, je salue nos militaires appelés à participer à cette action qui n'est pas sans risques. La Nation leur en est pleinement reconnaissante.

Monsieur le président, chers collègues du gouvernement, mesdames, messieurs les députés, je salue, enfin, l'implication et le courage de nos militaires qui sont appelés à participer à cette action non sans risque. La Nation entière leur est pleinement reconnaissante.

01.03 Peter Luykx (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de premier, mijnheer de minister, collega's, zaterdag ging de operatie Odyssey Dawn van start. Op het moment dat de diplomatieke beau monde verzamelde in Parijs voor een laatste toeverleg, bestookten Franse Miragetoestellen al de stellingen van Kadhafi getrouwen rond de stad Benghazi. Ook u, premier, samen met uw collega-minister van Buitenlandse Zaken, was op dat moment aanwezig bij het overleg in het Élysée. Niet veel later schoten ook de Britten, de Amerikanen en de Canadezen in actie met vliegtuigen en kruisraketten op de troepenconcentraties in en rond Benghazi en Tripoli.

Wellicht werden nu al de *rules of engagement* voor onze militairen vastgelegd en zal ook ons land deelnemen aan de operaties met F-16-toestellen en een mijnenjager.

Collega's, onze fractie, de N-VA-fractie, is tevreden dat de internationale gemeenschap ingrijpt en Kadhafi een halt toeroept. Daartoe heeft de regering afgelopen vrijdag namens alle fracties een parlementair mandaat verkregen, ook van onze partij.

Namen wij de juiste beslissing? Ja. Deze militaire interventie was en is de enige logische stap om een eind te maken aan het bloedvergieten van onschuldige burgers en opstandelingen. Alle voorafgaande stappen die gezet werden en ook de eerdere resolutie 1970 konden Kadhafi niet stoppen. Sommigen stellen nu vragen bij de rol die het buitenland speelde in het verleden, toen wij Kadhafi in het zadel hielden. Anderen maken zich zorgen over hoe het nu verder moet, en over wat er moet gebeuren na die militaire interventie. Die vragen zijn terecht. Echter, noch het proces van het verleden van Libië, noch het proces van de toekomst van Libië doen afbreuk aan de noodzaak en de juistheid om nu te interveniëren.

Wij maken geen voorbehoud op de beslissing en de acties die eruit voortvloeien, maar – ik wil dit hier opnieuw zeggen, net zoals in de commissie afgelopen vrijdag – wij keuren dit goed onder de voorwaarde van een amendement dat de commissie mede op ons initiatief goedkeurde, dat bepaalt dat dit tot nader order een regering in lopende zaken is, die zonder het Parlement geen ingrijpende beslissingen kan nemen.

De rapporteur heeft het amendement al geciteerd maar ik wil het toch nog even aanhalen: "Zij kan dit niet zonder dat de regering niet enkel informeert, maar ook de betrokkenheid van het Parlement waarborgt." Dat was voor ons een hele belangrijke nuance bij het goedkeuren van de resolutie in de commissie.

Ik hoop dat de eensgezindheid binnen de internationale coalitie blijft, maar ook hier, in dit halfroond. Vorige vrijdag heeft elke fractie haar steun verleend aan de coalitie. Collega's, ik hoop niet dat na één dag oorlog dit parlementair front al aan diggelen ligt. Onze militairen zullen met veel inzet en overtuiging hun taken uitvoeren. Ook ik heb een handtekening gezet onder die resolutie. Ik voel mij persoonlijk en

01.03 Peter Luykx (N-VA): L'opération Aube de l'Odyssee a commencé samedi dernier. Pendant que le sommet diplomatique – auquel participaient notre premier ministre et notre ministre des Affaires étrangères – se réunissait à Paris pour une ultime concertation, des chasseurs français attaquaient les positions des partisans de Kadhafi près de Benghazi. Les forces britanniques, américaines et canadiennes sont également entrées en action un peu plus tard. Sans doute les règles d'engagement ont-elles également été définies pour la participation de la Belgique et des ses chasseurs F-16 et d'un chasseur de mines à l'opération.

Le groupe N-VA se félicite de ce que la communauté internationale mette un frein aux agissements de Kadhafi. Vendredi dernier, tous les groupes ont donné au gouvernement un mandat parlementaire à cet effet. Cette intervention militaire constitue la seule initiative logique pour mettre un terme au massacre de civils innocents et de rebelles. Les mesures prises antérieurement, en ce compris la résolution 1970, n'avaient pas permis de stopper Kadhafi.

À juste titre, d'aucuns s'étaient interrogés sur l'attitude adoptée précédemment à l'égard de Kadhafi. Et à raison aussi, d'autres s'étaient demandé ce qui devait se passer après. Mais cela n'enlève rien à la nécessité de cette intervention.

En outre, nous approuvons cette intervention à condition, et c'est une condition importante prévue par l'amendement, qu'un gouvernement en affaires courantes ne puisse en cette

politiek betrokken bij het lot van onze militairen. Op het moment waarop zij in hun cockpit boven Libië vliegen, moeten wij hier unaniem blijven, ook al kan het lang duren.

Collega's, onze fractie is zich ook ten volle bewust van de impact die deze beslissing met zich meebrengt. Het zal zeker geen *walk in the park* worden. De uitspraak van collega Theo Francken in de commissie, "We go to war", is geen enthousiaste kreet om oorlog te voeren, het is echter wel de onverbloemde en correcte inschatting van wat we beslist hebben. Iedereen moet zich ervan bewust zijn. We zullen onvermijdelijk geconfronteerd worden met beelden van geweld, met beelden van vernieling. Kadhafi zal elke kans gebruiken om onschuldige burgers in de strijd te storten. Het zal geen korte strijd zijn, het zal een lange strijd worden. Mijnheer de minister, u hebt terecht gezegd dat de no-flyzone geen bord in de lucht is waarop staat "Verboden te vliegen". Nogmaals, dit alles doet echter geen afbreuk aan de juistheid van de initiële beslissing die nu genomen werd.

We moeten ons misschien wel afvragen of deze operatie en de deelname van België eraan ook een impact heeft op de interne veiligheid van ons land. We mogen de bedreigingen en de vergeldingsacties die Kadhafi aankondigt niet zomaar in de wind slaan. Ik ben dus ook benieuwd om te horen wat de minister daarover te zeggen heeft.

Collega's, ik maak mij wel wat zorgen om het – om het oneerbiedig te zeggen – knip- en plakwerk van de *coalition of the willing*. Tot vandaag weten wij niet precies wie de politieke en operationele leiding in handen heeft. Het is en blijft een ingewikkelde diplomatieke evenwichtsoefening. Eerst was er gedacht dat de NAVO zich zou ontfemen over de no-flyzone en het wapenembargo. Doch, om politieke redenen – de Duitse en Turkse onthoudingen – en wegens de perceptie – een westerse georchestreerde aanval is natuurlijk niet de beste manier – is er gekozen voor een ad-hoccoalitie, waarbij Frankrijk duidelijk een voortrekkersrol speelt. Ik acht het cruciaal dat Turkije betrokken blijft en overtuigd kan worden als belangrijke partner in deze operatie.

Niettegenstaande de steun van de Arabische Liga, die vanmiddag nog bevestigd werd, merken wij dat geen enkel land uit de regio, tenzij Qatar, bereid is de actie militair te ondersteunen.

Mijnheer de minister, er zijn twee landen die de coalitie wel politiek steunen: Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. Wij hebben vorige week nog een gesprek gehad over de toestand in Bahrein. Vreest u niet dat de steun van die twee landen een beetje als bliksemafleider fungeert om hun aanwezigheid in Bahrein toe te dekken? Ik hoop dat wij kritisch blijven, ook al zijn alle camera's nu op Tripoli gericht en niet meer op Manamah.

Dan is er de vraag: quid Kadhafi? Wat doen wij ermee? Hij moet weg, dat is duidelijk gezegd. Resolutie 1970 verwees Kadhafi al naar het Internationaal Strafhof in Den Haag. Dat is een duidelijk signaal dat de internationale gemeenschap deze tiran veroordeelt. Wij weten ook wel dat hij zich niet zo gemakkelijk zal overgeven. Ik meen zelfs dat hij zich niet zal overgeven. Collega's, deze militaire interventie moet mogelijk maken dat men Kadhafi laat zoeken, laat arresteren, naar Den Haag laat brengen en berecht.

matière prendre aucune décision majeure sans y associer le Parlement.

J'espère que l'unanimité à laquelle sont parvenus la coalition internationale mais aussi tous les groupes représentés dans cet hémicycle sera inébranlable dans l'intérêt de nos militaires qui accomplissent leurs missions avec dévouement et conviction car en apposant ma signature au bas de cette résolution, je me sens également impliqué dans leur destinée, et cela tant à titre personnel que politiquement.

Mon groupe se rend parfaitement compte de la portée de cette décision. Cette opération sera tout sauf une formalité. L'exclamation "We go to war" lancée par notre collègue Francken en commission n'était pas un cri de guerre mais un pronostic objectif de ce qui nous attend car nous serons inévitablement confrontés à un spectacle de violence et de destruction. Kadhafi ne laissera passer aucune occasion d'impliquer des citoyens innocents dans ce conflit et le combat sera long. Tout cela n'enlève toutefois rien au fait qu'il s'agisse d'une décision juste.

Cependant, nous devons nous demander si notre participation à cette opération n'aura aucune répercussion sur notre sécurité intérieure. Nous devons nous garder de dédaigner les menaces de Kadhafi. J'attends donc avec intérêt de connaître le point de vue du ministre sur cette question précise.

L'approche quelque peu improvisée de la coalition de bonnes volontés m'inquiète également. Au départ, l'OTAN devait en prendre la direction mais des motifs politiques ont mené à une coalition de circonstance dans laquelle la France joue clairement un rôle de chef de file. Il s'agissait d'éviter à tout prix la perception

Tot slot, mijnheer de minister, kunnen wij niet anders dan concluderen dat deze militaire ad-hocactie, hoe gerechtvaardigd en noodzakelijk ook, een stap terug is voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie.

De droom van een van uw voorgangers om vandaag één Europees leger te hebben, is verder weg dan ooit.

d'une attaque orchestrée exclusivement par l'Occident. C'est pourquoi il est capital de réserver aussi un rôle important à la Turquie. En dépit du soutien de la Ligue arabe, aucun pays de la région, à l'exception du Qatar, n'est disposé pour le moment à soutenir l'action militaire. L'Arabie saoudite et les Émirats arabes unis apportent bien leur appui politique à la coalition, mais le premier ministre ne craint-il pas que ce soutien serve aussi à détourner l'attention de leur présence à Bahreïn? J'espère, dès lors, que nous conserverons suffisamment le sens critique.

Cette intervention doit aussi viser à rechercher Kadhafi, à l'arrêter et à le traduire devant la Cour pénale internationale de La Haye, étant donné qu'il ne va pas se rendre spontanément.

Par ailleurs, force est toutefois de constater que cette opération militaire ad hoc, aussi légitime et nécessaire soit-elle, constitue un recul pour la politique étrangère et de sécurité commune de l'Union européenne. Le rêve d'une armée européenne unique est ainsi plus lointain que jamais.

01.04 **Patrick Moriau** (PS): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, mesdames, messieurs les ministres, chers collègues, vendredi dernier, les parlementaires des commissions Relations extérieures et Défense se sont rangés unanimement derrière votre gouvernement pour appuyer les opérations que notre armée pouvait mener en Libye. Il fallait, il faut encore, protéger le peuple libyen de la folie meurtrière et vengeresse de Kadhafi qui veut assassiner toute aspiration démocratique en Libye.

Ce week-end, la France, la Grande-Bretagne et les États-Unis ont lancé l'opération "l'Aube de l'Odyssée" qui a consisté, selon les informations rendues publiques, en des frappes aériennes. Il s'agit, conformément à la résolution 1973 du Conseil de sécurité de l'ONU, de mettre fin aux crimes inacceptables du régime Kadhafi.

Il n'est pas exagéré de croire que les premières frappes ont véritablement permis d'éviter un bain de sang à Benghazi notamment. Je souhaiterais préciser avec force, que mon groupe a soutenu, soutient et soutiendra sans faille toute opération qui reste strictement dans le cadre des conditions posées par le gouvernement la semaine dernière.

01.04 **Patrick Moriau** (PS): Vorige vrijdag schaarden de leden van de commissies voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging zich eenparig achter de regering teneinde de Libische bevolking te beschermen tegen de wraakzuchtige waanzin van kolonel Kadhafi. Dankzij operatie Odyssey Dawn, die dit weekend begonnen is en waarbij Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten het heft in handen hebben genomen, werd wellicht een bloedbad in Benghazi voorkomen.

Mijn fractie zal elke operatie in dit specifieke kader met het oog op het herstellen van de vrede en de rust onwrikbaar steunen. Daarbij moeten een aantal voorwaarden

Pour mon groupe, cette mission de pacification pour protéger les populations doit remplir trois conditions que je rappelle: un mandat des Nations Unies, un soutien des organisations de la région et enfin, une demande du peuple libyen.

Par ailleurs, il est fondamental pour nous de rester strictement dans le cadre de la résolution 1973. Il est important de rester dans ce cadre car, à défaut, les opposants à cette intervention auront beau jeu de crier une nouvelle fois à de nouvelles croisades occidentales. Ils auront beau jeu de voir s'effacer l'objectif humanitaire derrière un cynique intérêt énergétique. Nous n'en sommes pas là. Néanmoins, je dois vous avouer que j'ai été extrêmement mal à l'aise ce week-end, même si je reste convaincu de l'efficacité des frappes aériennes de ce samedi. Les déclarations va-t-en-guerre avec le sang des autres, l'absence de l'OTAN en tant que telle au premier plan du commandement des opérations militaires, les doutes émis par la Ligue arabe m'ont fait craindre que cette opération n'échappe à ses premiers objectifs, ne dépasse la portée du mandat des Nations Unies. Pour le dire autrement, que d'une mission de protection de populations gravement menacées, on en arrive à une opération d'occupation, que d'une zone de protection pour les insurgés, on passe à une opération offensive.

Ce ne sont pas les termes de la résolution 1973 précisés et rappelés aujourd'hui même par le ministère de la Défense français. Mon groupe considère que ce ne sont pas les termes de l'accord et je suis soulagé d'entendre le premier ministre cet après-midi être très clair à cet égard. Pour mon groupe, il doit être clair que nous agissons dans le cadre de l'ONU et de l'OTAN et non pas dans le cadre d'une coalition qui s'écarterait de ces balises.

Lors des commissions réunies des Relations extérieures et de la Défense de vendredi dernier, notre groupe a clairement insisté pour que les moyens utilisés dans le cadre de l'application de la résolution 1973 soient concertés au sein de la communauté internationale et proportionnés afin de conduire à la stabilisation du pays, de la région, voire du monde. Ces moyens proportionnés devront diminuer au maximum les risques pour les populations locales, car ce sont toujours les plus faibles qui paient, ainsi que pour nos militaires qui sont au nombre de 230 actuellement.

Affaires courantes obligent, le gouvernement de notre pays doit continuer à compter sur le soutien unanime de la Chambre. Il est donc essentiel que l'implication du parlement se poursuive. Nous devons être informés de l'évolution de la situation et surtout des règles précises d'engagement de nos militaires s'ils interviennent. Je rappelle en outre que toute modification au volet opérationnel du mandat onusien, comme par exemple l'envoi de troupes au sol, devra impérativement passer par une concertation avec le parlement.

La déclaration que vous venez de présenter devant notre assemblée m'apporte quelques apaisements, monsieur le premier ministre. Nous sommes satisfaits d'apprendre que la Belgique plaidera pour ramener le plus vite possible les opérations dans le giron de l'OTAN et qu'en attendant, ce sont bien les règles d'engagement de l'OTAN que nous appliquerons.

Nous assistons, mes chers collègues, à un Printemps des peuples

vervuld zijn: er moet een mandaat zijn van de Verenigde Naties, de regionale organisaties moeten de operatie steunen, en er moet een verzoek zijn dat uitgaat van de Libische bevolking. Het is zaak ons strikt te houden aan het kader van resolutie 1973, zo niet zouden de tegenstanders van de operaties hier een nieuwe Westerse kruistocht in kunnen zien, met als doel de cynische verdediging van onze eigen energiebelangen.

Dat de NAVO niet op de voorgrond treedt en de Arabische Liga dit weekend haar twijfels uitte, deed mij vrezen dat de operatie zou kunnen uitdraaien op een bezetting.

Voor mijn fractie moet het duidelijk zijn dat we actie ondernemen in het kader van de VN en onder leiding van de NAVO. De internationale gemeenschap moet goed afwegen welke middelen ingezet zullen worden – die middelen moeten evenredig zijn aan het doel – en zich daarover beraden. De risico's voor de lokale bevolking en voor onze militairen moeten met die middelen tot een minimum beperkt worden.

Wegens de lopende zaken moet de regering kunnen blijven rekenen op de unanieme steun van de Kamer. Wij moeten op de hoogte worden gehouden van de situatie en van de precieze *rules of engagement* voor onze militairen. Elke wijziging aan het operationele luik van het VN-mandaat zal aan het Parlement moeten worden voorgelegd.

Het verheugt ons te horen dat België ervoor zal pleiten om de operaties zo snel mogelijk onder NAVO-leiding te brengen.

We moeten de Arabische lente steunen, zonder ons in de plaats van die Arabische volkeren te stellen. Na de militaire interventie zal er nog enorm veel moeten gebeuren op economisch,

dans le monde arabe à l'instar de l'Europe en 1848. Cet espoir de démocratie, d'un nouveau paradigme entre la tyrannie et le djihadisme. Cet espoir de toute une jeunesse, largement majoritaire dans la région, nous devons l'épauler sans nous substituer à la volonté des peuples. Notre pays s'honore en s'impliquant dans la défense des valeurs démocratiques auxquelles aspire une grande partie du monde mais tâchons de ne pas oublier qu'au-delà de l'intervention militaire, il restera énormément à faire sur les plans économiques, humanitaires, sociaux et culturels! J'ose espérer que, pour ces chantiers, nous retrouverons également cette unanimité que nous avons aujourd'hui.

01.05 Daniel Bacquelaine (MR): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, mesdames et messieurs les ministres, chers collègues, comme l'a rappelé M. le premier ministre, la décision est grave et juste. C'est aussi une décision digne car nous ne pouvons rester indifférents, impassibles à une répression sanglante, à une oppression du peuple libyen. Nous ne pouvons y assister depuis nos pays sans réagir.

Il y avait donc une recherche de dignité, elle est atteinte. À cet égard, je voudrais saluer l'initiative que la France et la Grande-Bretagne ont prise en mobilisant les pays; cela me semblait nécessaire et sensé. Vendredi, nous avons tous soutenu le gouvernement dans sa décision de suivre la résolution des Nations Unies et le positionnement des pays de la Ligue arabe. Il ne s'agit pas d'une décision d'intervention des pays occidentaux en Libye; il s'agit de défendre l'intervention de la conscience universelle.

Bien entendu, notre soutien doit être sans faille. Il faut de la détermination. Chacun doit mesurer la gravité de la décision qu'il prend en soutenant le gouvernement et les Nations Unies. Cette détermination doit être inscrite dans la durée car nous savons que nous ne pourrions renoncer au soutien d'un peuple en proie à une oppression terrible. Il doit y avoir de la constance dans notre positionnement ainsi qu'une recherche d'efficacité dans la proportionnalité. Les moyens que nous mettons en œuvre dans le cadre de la coalition doivent être proportionnés aux objectifs que nous poursuivons.

Il s'agit de faire en sorte que Kadhafi ne puisse réprimer son peuple en toute impunité. Il s'agit de faire en sorte qu'il soit mis hors d'état de nuire. Pour ce faire, des opérations militaires devront être réalisées. Évidemment, cela ne se fera pas sur une console de jeu vidéo. Des bombardements auront lieu; il y en a déjà eu. Des opérations risquent de faire des victimes. Nous avons à assumer l'entièreté de cette responsabilité.

Je me suis réjoui de l'unanimité qui s'est dégagée. J'ai soulevé le risque d'une certaine ambiguïté dans la façon dont était parfois commentée la décision du gouvernement.

Maintenant que les opérations ont réellement commencé sur le terrain et que nos forces seront bientôt engagées, il convient de garder cette unanimité, cette détermination par rapport à une opération qui, bien entendu, comme M. le premier ministre l'a rappelé lors de son intervention, comporte des risques. En soutenant le gouvernement et les Nations Unies, nous devons assumer ensemble l'existence de

humanitaire, sociaal en cultureel vlak.

01.05 Daniel Bacquelaine (MR): Dit is een zwaarwegende, juiste en waardige beslissing, want wij kunnen niet onverschillig staan tegenover bloedige repressie en werkeloos toezien.

Ik juich het initiatief van Frankrijk en Groot-Brittannië toe. Vrijdag hebben we onze steun verleend aan de beslissing om de resolutie van de Verenigde Naties op te volgen en ons aan te sluiten bij het standpunt van de Arabische landen. Dit is geen Westerse interventie in Libië, hier wordt het universele geweten gevolgd.

Wij moeten dit onwrikbaar steunen. Elkeen moet de ernst van de beslissing die hij neemt, inzien. Die vastberadenheid mag ook niet van korte duur zijn, we moeten volhardend blijven streven naar een efficiënt antwoord en erop blijven toezien dat de ingezette middelen in evenredigheid zijn met de doelstellingen.

Het is nu zaak te voorkomen dat kolonel Kadhafi zijn volk straffeloos kan onderdrukken, en ervoor te zorgen dat hij geen schade meer kan aanrichten. Dat zal langs militaire weg moeten gebeuren, en bij die militaire operaties kunnen er slachtoffers vallen. Wij moeten de verantwoordelijkheid daarvoor opnemen.

Nu de operaties van start zijn gegaan en onze strijdkrachten binnenkort zullen worden ingezet, moeten we die eensgezindheid en vastberadenheid vasthouden. We

ces risques et leurs conséquences.

Monsieur le premier ministre, mesdames, messieurs les ministres, soyez assurés du soutien du Mouvement réformateur quant à la décision courageuse que vous avez prise de concert avec les Nations Unies.

Bien entendu, nous serons particulièrement attentifs à ce que cette opération soit menée dans un objectif d'efficacité, de proportionnalité, mais aussi de bien public et de conscience universelle.

hebben beslist de regering en de Verenigde Naties te steunen en daarom zullen we samen de verantwoordelijkheid voor de genomen risico's moeten dragen.

U kunt op de steun van MR rekenen voor de moedige beslissing die in samenspraak met de Verenigde Naties werd genomen.

We zullen erop toezien dat die operatie zo efficiënt mogelijk zal worden uitgevoerd, in verhouding zal staan tot de doelstellingen, en dat het algemeen belang en het universele geweten daarvoor de leidraad zullen vormen.

01.06 Stefaan Vercamer (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, collega's, de voorbije dagen en weken hebben wij al verschillende keren gedebatteerd over de situatie in Libië. Er zijn veel vragen gesteld, er is vaak van gedachten gewisseld. Er waren soms harde woorden te horen aan het adres van de regering, met name dat wij te veel langs de kant bleven en te aarzelend waren.

Uiteindelijk is een beslissing om militair tussen te komen niet eenvoudig. Die neemt men niet zomaar. Het is altijd de allerlaatste optie wanneer er geen andere uitweg mogelijk is. Het Parlement en de regering raakten het eens over drie voorwaarden om mee te werken aan een internationale actie tegen de gewelddaden van Kadhafi tegen zijn eigen burgers, burgers die opkomen voor meer vrijheid, meer democratie en meer respect voor de mensenrechten. Die drie voorwaarden, zijnde een legitieme vraag vanuit Libië, de participatie van de Arabische Liga en het mandaat van de Verenigde Naties, zijn voor onze fractie van cruciaal belang. Vrijdag hebben wij in de commissie die drie voorwaarden bevestigd in een resolutie en onze steun uitgesproken voor deelname aan een internationale actie in overeenstemming met het mandaat van de Verenigde Naties. Er werd gevraagd dat verdere opvolging zou gebeuren in overleg met het Parlement.

Zoals de eerste minister al aangaf, is deze actie risicovol. Het is een zware beslissing maar ingegeven vanuit een grote bezorgdheid om het toenemend geweld tegen de Libische burgers. Zo'n beslissing is niet alleen moeilijk, het maakt het nog veel moeilijker wanneer het gepaard gaat met acties op het terrein waar eigen mensen, eigen soldaten, bij betrokken zijn. Het vergt veel moed. Tegelijk zijn wij heel bezorgd en voelen wij ons zeer betrokken. Wij hopen op een goede afloop en wensen onze soldaten en hun families veel moed toe.

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Libië is er veel verwezen naar de zogenaamde *responsibility to protect*. Deze term heeft in de commissie en in het Parlement blijkbaar zijn ingang gevonden. Wij staan er zeker niet negatief tegenover, maar het is toch interessant om te benadrukken dat het om een concept gaat en zeker niet om een internationaal aanvaard rechtsprincipe. In die zin moeten wij

01.06 Stefaan Vercamer (CD&V): Il a beaucoup été question au cours des dernières semaines du lancement d'une action militaire internationale contre le colonel Kadhafi mais une telle décision ne peut être prise à la légère et il ne peut s'agir que de l'ultime extrémité. L'élément crucial d'une participation belge à l'action est la réunion des trois conditions sur lesquelles le gouvernement et le Parlement étaient d'accord: une demande légitime de la part de la Libye, la participation de la Ligue arabe et un mandat des Nations Unies. Vendredi dernier, nous avons fixé ces trois conditions dans une résolution et avons exprimé notre soutien à une action internationale sous mandat des Nations Unies.

Il s'agit donc d'une décision lourde de conséquences mais inspirée par une grande inquiétude face à la recrudescence de la violence contre la population libyenne. La décision est encore plus délicate lorsque des soldats belges sont impliqués dans les actions sur le terrain. Nous espérons que l'opération se déroulera sans problème et nous souhaitons beaucoup de courage à nos soldats et à leurs familles.

De nombreux membres ont déjà

ervoor opletten de *responsibility to protect* niet te gebruiken als een modewoord. Wij mogen niet voorbijgaan aan de concrete betekenis ervan. Het bevat immers drie belangrijke dimensies. Ten eerste, het efficiënt reageren in situaties waarin genocide, etnische zuiveringen, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid momenteel bezig zijn of op het punt staan te gebeuren; ten tweede, voorkomen dat zulke situaties erger worden; ten derde, het opnieuw opbouwen van samenlevingen die door zulke catastrofes zijn vernield opdat het niet opnieuw zou gebeuren.

Wij mogen ons dus niet vergissen. Het gaat veel verder dan een eenzijdig diplomatiek initiatief, een tijdelijk wapenembargo of een beperkte militaire interventie.

Het gaat over een langdurig engagement van de internationale gemeenschap met robuuste middelen, op welk vlak die ook ingezet worden, hetzij militair, diplomatiek of economisch. Wij moeten ons vandaag dus niet alleen de vraag stellen of wij een bijdrage willen leveren aan het stoppen van het geweld, maar tegelijk ook welke inspanningen wij willen leveren op lange termijn, en dit zowel in Libië als in de brede regio.

De drie voorwaarden blijven voor ons cruciaal en zowel in Libië als in de regio moet er een voldoende groot draagvlak zijn voor de operaties om de Libische burgerbevolking te beschermen. Wij moeten er in elk geval alles aan doen opdat het regime van Kadhafi niet de kans krijgt om deze acties af te schilderen als een nieuwe kruisvaart tegen de Arabische wereld. Wij verwelkomen dan ook ten zeerste dat de Arabische Liga zich opnieuw voluit achter deze interventie heeft geschaard.

Ook de vraag naar de finaliteit van deze operatie blijft cruciaal. Wij vragen de Belgische regering dat zij alle discussies over het einddoel nauwkeurig opvolgt en het Parlement zo nauwgezet mogelijk op de hoogte houdt.

Bovendien moeten onze militairen die weldra worden ingezet een duidelijke opdracht krijgen die niets aan het toeval overlaat, een stevig mandaat met duidelijke *rules of engagement*, en zij moeten beschikken over al het nodige materiaal en ondersteuning.

Mijnheer de voorzitter, in dit kader dringen wij er trouwens op aan dat de gemengde commissie van Kamer en Senaat voor de opvolging van buitenlandse missies zo snel mogelijk samenkomt, zodat de ministers de Parlementsleden kunnen informeren.

De CD&V-fractie bestaat niet uit haviken. Voor onze fractie blijft het uitgangspunt dat een militaire interventie alleen het allerlaatste instrument is in situaties van grove mensenrechtenschendingen. Onze fractie beseft echter dat militaire acties soms de enige resterende mogelijkheid zijn en tegelijk beseffen wij dat het trekken van deze kaart enorme risico's met zich meebrengt en dat het draaiboek vaak onverwachte wendingen bevat. Voorzichtigheid en nuance zijn dan ook onze kernwoorden in deze discussie.

Ten slotte willen wij ook nog wijzen op de rol van Europa, de rol die de EU te spelen heeft in deze situatie. De Europese Unie moet verantwoordelijkheid opnemen en moet nu reeds nadenken over de

évoqué notre *responsibility to protect*. Nous pouvons y adhérer mais il faut être bien conscient que ce principe de droit n'est pas reconnu internationalement. Qu'implique-t-il exactement? Le principe de *responsibility to protect* signifie que nous intervenons en cas de génocide, d'épuration ethnique ou de crime contre l'humanité, que nous devons nous efforcer de veiller à ce que ce type de situations n'entraîne pas d'escalade et que nous nous engageons pour la reconstruction d'une société à la suite de la catastrophe. Il s'agit donc d'un engagement à long terme. Nous devons dès lors nous demander dès aujourd'hui quels efforts nous sommes prêts à fournir à long terme en Libye et dans l'ensemble de la région.

Nous devons veiller à ne pas fournir à Kadhafi le moindre alibi qui l'autoriserait à dépeindre notre intervention comme une nouvelle croisade. C'est la raison pour laquelle il est capital que notre intervention emporte l'adhésion d'un segment important de la population de cette région du monde et que la Ligue arabe s'y rallie pleinement.

Nous demandons au gouvernement d'informer le Parlement le plus précisément possible, à plus forte raison si la situation devait évoluer de façon inattendue. Il faut donner à nos militaires des règles d'engagement dénuées de tout équivoque ainsi qu'un mandat solide. J'espère que la commission mixte Chambre-Sénat qui assure un suivi des missions à l'étranger pourra se réunir le plus rapidement possible.

Le CD&V n'est pas un parti de faucons mais il estime qu'une intervention militaire est quelquefois l'ultime mais inéluctable option. Dans le cas présent, cette option comporte des risques importants et est susceptible de connaître des

dag na de militaire acties. Noord-Afrika en het Midden-Oosten zijn immers regio's die grenzen aan Europa. De inwoners ervan zijn onze directe burenen. Het Middellandse Zeegebied is van oudsher een regio die gekenmerkt wordt door een intensieve wisselwerking tussen de verschillende aangrenzende landen. Het is dan ook in de eerste plaats aan Europa om zijn verantwoordelijkheid op te nemen en om te luisteren naar de roep van de Arabische bevolking. Het is in de eerste plaats aan ons om deze landen te begeleiden naar meer democratie en socio-economische veranderingen. Europa moet daarom de komende weken, maanden en jaren de jonge mensen, de burgers die nu betogen in de straten en die opkomen voor democratie en vrijheid, tonen dat wij hen steunen maar niet hun oude en corrupte leiders.

Dit doen wij niet alleen door fondsen vrij te maken, maar ook door zichtbare humanitaire acties op het terrein. Dit kan gaan van het repatriëren van mensen tot het helpen bij de wederopbouw, voedselvoorziening en dergelijke meer.

Wij moeten er in elk geval over waken dat wij, parallel met de militaire acties die nu aan de gang zijn, onmiddellijk een zeer intensief diplomatiek en politiek proces opstarten. Dit moet ons toelaten om in dialoog te treden met alle mogelijke betrouwbare gesprekspartners in Libië, die willen samenwerken met Europa om te komen tot een meer democratische transitie en tot een Libië dat respect heeft voor de eigen bevolking en voor de mensenrechten.

De huidige situatie in Libië moet misschien ook dit Parlement aansporen tot enige zelfreflectie en tot een zekere mate van bescheidenheid, beste collega's. Ons land heeft immers wapens aan het regime geleverd. Ons land heeft, samen met andere Europese landen, economische banden met Libië. Er zijn verschillende politieke en diplomatieke contacten geweest. Sommigen zijn op officieel bezoek in Libië geweest. Al te vaak bleven daarbij onze opmerkingen en onze kritiek omtrent de mensenrechten achterwege.

Onze fractie steunt de regering in haar deelname aan de internationale actie in overeenstemming met het mandaat van de Veiligheidsraad en dit binnen een duidelijk kader en met maximale garanties voor de veiligheid van de mensen die wij inzetten.

Tot slot vragen wij aan de regering om over dit internationaal engagement verder goed te blijven overleggen met het Parlement, zeker bij wijzigingen in de aard van het engagement of bij onverwachte wendingen.

Mijnheer de voorzitter, in die zin zou het goed zijn dat de gemengde commissie van Kamer en Senaat voor de opvolging van buitenlandse missies zo snel mogelijk samenkomt om die betrokkenheid te garanderen.

Wij wensen onze soldaten en hun families veel moed voor de komende dagen en weken.

01.07 **Dirk Van der Maelen** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, dames en heren ministers, als eerste punt in mijn uiteenzetting wil ik benadrukken dat ik heel tevreden ben over de nieuwe procedure die wordt gevolgd bij deelname van België aan een buitenlandse operatie.

évolutions inattendues. Nous devons donc avoir pour mots d'ordre prudence et nuances.

L'UE a un rôle important à jouer dans cette crise. L'Afrique du Nord et le Moyen-Orient sont nos voisins de l'autre côté de la Méditerranée. L'Europe doit montrer aux jeunes qui se battent pour la démocratie que nous les soutenons et que nous désavouons leur ancien dirigeant corrompu. Cette aide est fournie sous la forme de fonds mais également par des actions visibles sur le terrain. Il importe que, parallèlement aux actions militaires, nous initiions également un processus diplomatique et politique intense et que nous dialoguions avec les forces démocratiques libyennes qui veulent collaborer avec l'Europe.

Puisse cette action nous inciter à réfléchir sur nous-mêmes et à une certaine modestie. Notre pays a également fourni des armes au régime libyen. Nous avons également des liens économiques avec la Libye. Nous avons également omis, pendant les visites officielles, d'aborder suffisamment le thème des droits de l'homme.

Notre groupe soutient la participation de la Belgique à l'action internationale sous mandat de l'ONU, dans un cadre clair et avec un maximum de garanties de sécurité pour nos soldats.

Je souhaite beaucoup de courage à nos militaires et à leurs familles.

01.07 **Dirk Van der Maelen** (sp.a): Je me félicite de la nouvelle procédure qui est suivie lors de la prise de décision relative à la participation de notre pays à une

De dag zelf van de beslissing in de regering hebben wij daarover in de commissie kunnen debatteren en drie dagen na die beslissing debatteren wij hierover al in de plenaire vergadering.

Wij sluiten met die praktijk aan bij wat bestaat in Nederland, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië. Mijn eerste wens is dat wij daarvan een vaststaande praktijk zouden kunnen maken en, waarom niet, zo snel mogelijk onze Belgische Grondwet in die richting zouden wijzigen.

Er ligt een voorstel tot herziening van de Grondwet van mijn hand op tafel en ik nodig alle collega's uit om even daarnaar te kijken om ons zodoende op het niveau van Nederland, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië te brengen op dat vlak.

Ten tweede, ik kom nu bij de interventie zelf. Vrijdag verkeerden sommige collega's in een ietwat euforische stemming. Ik heb toen gezegd dat zij moesten oppassen, want dat het een riskante operatie is waaraan veel gevaren verbonden zijn. Ik moet u bekennen dat ik niet wist dat wij zo snel zouden worden geconfronteerd met de risico's.

Ik zie er voor het ogenblik drie. Het eerste risico is dat wij de internationale steun zouden verliezen. Ik roep de eerste minister, de minister van Buitenlandse Zaken en zijn collega's op om alles te doen wat zij kunnen om dat te vermijden. De sp.a staat achter de beslissing en wil dat er tussenbeide wordt gekomen in Libië en dat de burgers die daar voor hun rechten opkomen, bescherming krijgen, maar wij moeten oppassen dat wij door ons eigen optreden – niet het Belgisch optreden, maar het optreden van een deel van de internationale gemeenschap – de brede internationale steun niet verliezen.

Ik heb gehoord dat de Afrikaanse Unie twijfelt en dat er op 25 of 26 maart een vergadering is waarop ook de Arabische Liga en de OIC, de Organisatie van de Islamitische Conferentie, bijeen zullen komen en zich daarover zullen beraden.

Het zou slecht zijn, mochten wij hun steun kwijt zijn.

Ten tweede, het allerbelangrijkste is de Arabische steun, die de voorbije dagen even heeft gewankeld. Wij zijn echter bezig een heel gevoelige operatie uit te voeren in een van de meest instabiele regio's, met name Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Er is ginds niet veel vertrouwen in het Westen, zeker niet bij de groepen die van hun dictator proberen af te geraken.

Collega's, het mag gezegd zijn en daarstraks nodigde een van mijn collega's uit om enige zelfreflectie op te brengen. Het Westen heeft de dictators in kwestie dertig tot veertig jaar lang aan de macht gehouden. De burgers willen nu van hun dictator af. Wij willen een militaire interventie doen, om een van de betrokken leiders, die wij nog niet langer dan vijf jaar geleden opnieuw aan onze borst hebben gedrukt, weg te nemen. Er heerst ginds dus enige twijfel over onze goede intenties.

Voor het overige is er een mijnenveld aan spanningen in de bewuste regio. Er zijn spanningen tussen soennieten en sjiieten, tussen

opération à l'étranger. Vendredi dernier, les commissions compétentes se sont déjà réunies et aujourd'hui, trois jours plus tard, nous pouvons déjà adopter une résolution en séance plénière. En adoptant cette méthode, nous suivons l'exemple des Pays-Bas, de l'Allemagne, de la France et de la Grande-Bretagne. En ce qui me concerne, cette procédure devrait être d'application pour chaque mission à l'étranger. J'invite dès lors tous les parlementaires à examiner ma proposition de modification de la Constitution en la matière.

Vendredi, en commission, l'ambiance était quasi euphorique. J'ai pointé à cette occasion les risques et les dangers inhérents à cette opération, sans soupçonner toutefois que nous serions confrontés à ces risques à si bref délai.

En ce moment, je pense que nous sommes exposés à trois risques.

Le premier risque est que notre intervention ne bénéficie plus du soutien de la communauté internationale. J'appelle le premier ministre ainsi que les membres de son gouvernement à faire tout ce qui est en leur pouvoir pour éviter une telle évolution. J'ai appris que l'Union Africaine est désormais en proie au scepticisme et qu'une réunion à laquelle participeront la Ligue arabe et l'Organisation de la Conférence Islamique (OCI) se tiendra le 25 ou le 26 mars afin d'examiner cette question.

Le soutien des pays arabes est capital. Or ces derniers jours, il a vacillé. L'opération en Libye est une opération risquée dans une région très instable où une grande suspicion à l'égard de l'Occident règne et où des dictateurs sont restés plus de trente ans au pouvoir. On doute de nos bonnes intentions. En outre, cette région du monde est une poudrière en raison des tensions entre chiites et

regionale machten als Iran en Saoedi-Arabië en tussen Israël en Palestina. Wij zijn ginds dus op supergevoelig terrein bezig met het uitvoeren van een heel gevoelige operatie. Indien wij de internationale legitimiteit van de interventie schade toebrengen en de steun van de Afrikaanse Unie of van de Arabische Liga verliezen, zitten wij in nesten.

Dat is het eerste risico wat ik zie en waarvoor ik de regering oproep om er alles aan te doen om de internationale legitimiteit van de operatie in stand te houden.

Een tweede risico schuilt in de resolutie. De resolutie is een heel elastische resolutie. In het jargon wordt gezegd dat het een goede resolutie is, omdat ze constructieve ambiguïteit bevat. De voorbije dagen hebben wij verschillende interpretaties van dezelfde resolutie gehoord.

Mijn tweede waarschuwing aan de regering is dus dat zij er alles aan moet doen, om te beletten dat die constructieve ambiguïteit tot een destructieve ambiguïteit verwordt. Ik vraag de regering om zeker te vermijden dat er eenzijdige, westerse interpretaties van de resolutie komen.

Het is een gegeven dat, wanneer er een resolutie is, zeker wanneer ze ambiguïteit bevat, er altijd kan worden vastgesteld dat sommigen proberen de grenzen te verleggen. In het jargon wordt zulks *mission creep* genoemd. Er zijn er die de doelstelling van de interventie proberen te verbreden en te verleggen.

Doe dit alstublieft niet. Ik heb niet het voorrecht om met de Arabische Liga te praten, maar ik sluit niet uit dat de grond van het probleem met de Arabische Liga erin bestond dat men daar een no-flyzone eng interpreteerde terwijl wij die breed interpreteren, in die zin dat men die ook mag gebruiken – en daarmee ga ik akkoord – om tanks van Khadafi die Benghazi bedreigen, neer te schieten. Ik zou de leden van de regering die de onderhandelingen voeren dus willen zeggen dat ze ervoor moeten zorgen dat het duidelijk is wat die resolutie juist toelaat en wat ze niet toelaat. Waag u niet aan eenzijdige interpretaties, want dan zouden we immers met het eerste probleem kunnen worden geconfronteerd.

Collega's, er zijn problemen met die resolutie. De eerste vraag is of er al dan niet grondtroepen mogen komen. Ik heb daar de voorbije drie dagen alles en niets over gehoord. Ik heb respectabele juristen zoals Eric David van de ULB horen zeggen dat die resolutie geen grondtroepen toelaat. Ik heb anderen horen zeggen dat dit wel mag. Er hangt altijd enige schaduw over een operatie. Er zijn daar nu al *special forces* aanwezig die instructies geven of informatie geven aan de vliegtuigen als ze bombarderen. Die doen ook goed werk, want die kunnen bijvoorbeeld ook doorgeven dat op een bepaald doelwit niet mag worden geschoten omdat er te veel burgers in de omgeving zijn. Er zijn er die zeggen dat dit ermee bedoeld wordt, dat dit zou mogen. Nog anderen zeggen dat we die ambiguïteit nodig hebben om als er een vliegtuig neergehaald wordt een militaire hit-and-runoperatie op te zetten en onze piloten te gaan ontzetten. Dat wordt gezegd. Nog andere collega's zeggen dat er echte grondtroepen moeten zijn die, indien nodig, meevechten aan de zijde van de opstandelingen tegen het regime van Kadhafi.

sunnites, entre l'Arabie saoudite et l'Iran, et entre la Palestine et Israël. Si nous perdions le soutien des pays arabes et africains, nous serions donc confrontés à un problème très épineux.

Le deuxième risque est l'élasticité de la résolution, cette élasticité étant aussi appelée ambiguïté constructive. Ces derniers jours, j'en ai entendu plusieurs interprétations. J'appelle le gouvernement à éviter une ambiguïté destructive de même que toute interprétation occidentale unilatérale. Il y a toujours des groupes qui veulent repousser les confins d'une résolution. Le problème de la Ligue arabe trouve peut-être son origine dans le fait qu'elle interprète la zone d'exclusion au sens strict tandis que nous l'interprétons dans un sens beaucoup plus large dans la mesure, notamment, où nous voudrions également pouvoir bombarder des chars d'assaut. Il est impératif de clarifier les contours précis du mandat donné par cette résolution.

La question se pose de savoir si cette résolution autorise des troupes terrestres. D'aucuns répondent à cette question par la négative. Des forces spéciales sont déjà présentes actuellement pour fournir des informations aux avions. D'autres affirment que des troupes terrestres peuvent être engagées pour porter secours à l'équipage d'un appareil abattu et d'autres encore plaident enfin pour de véritables troupes terrestres qui, si besoin est, peuvent combattre aux côtés des insurgés.

Pour notre groupe, cette dernière interprétation n'est pas conforme à la résolution. En outre, l'occupation libyenne est opposée à l'engagement de troupes terrestres et les États-Unis ne sont pas davantage demandeurs. Je m'interroge sur la faisabilité de l'engagement de troupes

Er is een waaier van interpretaties.

Ten eerste, naar de mening van sp.a laat de resolutie dit laatste niet toe.

Ten tweede, wij stellen vandaag, 21 maart, vast dat het Libisch verzet daar niet om vraagt. Sterker nog, zij wijzen het absoluut af. Zij zeggen dat niet te willen.

Ten derde, wij stellen vast – ik kijk naar de minister van Buitenlandse Zaken, want dit is mijn interpretatie van de signalen die uit de VS komen – dat ook de VS daar geen vragende partij voor is.

Degenen die dat wel willen, wordt dan ook de vraag gesteld of wij het wel kunnen zonder de VS. Ik stel vast dat de minister van Defensie op een bepaald moment heeft gezegd – ik weet niet of het een slip of the tongue was – dat dit niet geldt voor België, dat wij nooit grondtroepen zullen sturen omdat het niet tot onze engagementen voor de NATO Response Force behoort. Hij heeft wel niet uitgesloten dat anderen dit zullen doen.

Pas absoluut op met dat eerste feit. Als u vandaag mijn inschatting vraagt, dan moet ik u zeggen dat de Arabische wereld volgens mij heel slecht zou reageren op een invasie. Trouwens, William Hague, minister van Buitenlandse Zaken van Groot-Brittannië, ontkent dit en aan Amerikaanse zijde wordt het ook ontkend.

Een tweede punt waarmee wij moeten opletten, is de *regime change*. Kadhafi weg. Ook daar stel ik vast dat onze eigen minister van Defensie zegt dat de resoluties 1970 en 1973 samen moeten worden gelezen. Volgens de minister moet Kadhafi weg, en als het nodig is gaan wij achter hem aan en zullen wij hem zelf naar Den Haag brengen. Anderen, bijvoorbeeld minister Vanackere, zeggen dat dit niet het geval is. Hij heeft dat vrijdag gezegd in de commissie. Liam Fox, de Britse minister van Defensie, en admiraal Mullen van de Verenigde Staten zeggen dat dit niet het doel is. Opnieuw is er echter die ambiguïteit en dat zorgt voor problemen en ongerustheid. Alstublieft, vermijd dit!

Ik kom tot het derde terrein waarover ik ongerust ben, namelijk het militaire optreden. Ik zal daarover kort zijn. De vraag is wie het commando heeft over de operaties. Collega's, ik ben geen militair specialist, maar iedereen met een beetje gezond verstand zal wel begrijpen dat één operatie in één luchtruim best ook onder één commando wordt gevoerd. De operatie is al moeilijk genoeg. Politiek ligt ze zeer gevoelig en ik hoop dat een fout nooit een gevolg zal zijn van een gebrek aan goede planning en goede informatie-uitwisseling. Wij moeten absoluut trachten te voorkomen dat er een fout bij de militaire operatie wordt gemaakt. Wij moeten één commando hebben.

Er staan onze militairen zeer moeilijke tijden te wachten. Het is duidelijk dat Kadhafi al het mogelijke zal doen om te gaan schuilen in steden met zijn materieel, naast publieke gebouwen zoals, bijvoorbeeld, ziekenhuizen. Militaire middelen op die plaatsen uitschakelen, zal verdomd niet gemakkelijk zijn. Dit is het debat over de *rules of engagement*. Wij kennen ze niet.

terrestres sans les États-Unis. Notre ministre de la Défense a déjà déclaré que notre pays n'enverrait jamais de troupes terrestres, mais il n'exclut pas pour autant que d'autres pays le fassent. Je pense que le monde arabe réagirait très négativement à une invasion.

Un deuxième risque découle de l'imprécision, dans la résolution, quant au fait de savoir si un changement de régime fait partie des objectifs. Le ministre de la Défense indique qu'il convient de lire conjointement les résolutions 1970 et 1973 et, dès lors, d'amener éventuellement le colonel Kadhafi jusque devant la Cour pénale internationale. Pour le ministre des Affaires étrangères, toutefois, l'opération n'a pas pour objectif de renverser le régime. Les États-Unis adoptent également ce point de vue. Ici aussi, il y a donc aussi une certaine ambiguïté.

Un troisième risque réside dans l'intervention militaire. Qui exactement exerce le commandement? S'il s'agit d'une même opération dans un seul espace aérien, il faut aussi un commandement unique. L'opération est déjà assez complexe en soi. Nos militaires vont assurément vivre des moments difficiles. Le colonel Kadhafi n'hésitera pas à installer son matériel militaire dans les villes, à proximité de bâtiments publics comme des hôpitaux. J'en appelle au gouvernement pour faire en sorte que les militaires fassent preuve d'une extrême prudence et qu'ils n'ouvrent le feu qu'en parfaite connaissance de cause, car le colonel Kadhafi est à l'affût d'une erreur de notre part.

Le sp.a votera en faveur de cette résolution. Ce faisant, nous marquons uniquement notre approbation sur une intervention militaire dont le but est de protéger la population libyenne contre des

Ik roep de regering op om op dit vlak de grootste voorzichtigheid aan de dag te leggen en onze militairen de opdracht te geven om alleen maar te vuren als ze 200 % zeker zijn. Hij zit immers te wachten op een fout van ons.

Collega's, ik rond af met de conclusie dat de sp.a deze resolutie en deze operatie zal goedkeuren, maar voor ons geeft deze resolutie ons de toestemming om militair te interveniëren om de bevolking en die burgers die af willen van het dictatoriaal juk van Kadhafi, te beschermen tegen bloederige acties die hij tegen hen wil ondernemen, niet minder, maar ook niet meer.

Voor ons geldt het woord dat gesproken is in het Parlement. Ik heb vrijdag de minister van Buitenlandse Zaken horen zeggen dat een *regime change* niet in de resolutie staat. Het gaat om het stoppen van het bloedvergieten. Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, dat zijn de woorden die voor mijn fractie tellen. Op basis van die woorden en dat engagement gaan wij u volgen, maar ik wil de eerste minister en u oproepen om zo snel mogelijk internationaal, maar ook in uw eigen regering, die boodschap door te geven, om ervoor te zorgen dat er geen dissonante geluiden meer komen.

01.08 Theo Francken (N-VA): Mijnheer Van der Maelen, ik heb uw uiteenzetting ten zeerste gesmaakt. Ik denk dat de bekommernissen die u uit ook de bekommernissen zijn van heel veel politieke fracties in dit gremium, maar ik wil toch één verduidelijking vragen. U zegt dat het veranderen van het regime niet in onze agenda staat, maar dat staat natuurlijk wel in de resolutie 1970, die goedgekeurd werd vóór resolutie 1973.

Ik heb het niet helemaal goed begrepen en daarom is mijn vraag aan uw fractie of uw fractie bereid is om Moammar Kadhafi op te pakken, te arresteren of te laten arresteren en aan het Internationaal Strafhof van Den Haag uit te leveren. Dat is mij niet helemaal duidelijk. We praten natuurlijk over een regimeverandering. Gaan wij dat doen door de rebellen daartoe aan te zetten of door zelf grondtroepen, zijnde *special forces* of grotere bewegingen van grondtroepen, in te zetten? Dat zou ik graag willen vernemen, want volgens mij staat dat wel in de opdracht.

01.09 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, ik begrijp de redenering van de collega niet.

Collega, mocht u de positie van sp.a op dat vlak kennen – ik verwijs, bijvoorbeeld, naar wat collega Bruno Tuybens de voorbije jaren heeft verteld – zou u anders praten. Wij zouden liever hebben dat al degenen die de mensenrechten met voeten treden, zoals Kadhafi dat gedaan heeft, gisteren al in Den Haag zaten dan dat zij morgen in Den Haag zitten.

01.10 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, collega's, moet het Parlement de actualiteit van de dag niet proberen te overstijgen?

Op 20 maart werd er in Syrië geschoten op betogers, met doden en

actions sanglantes. Ce vendredi en commission, le ministre des Affaires étrangères a déclaré que cette résolution tendait à arrêter le bain de sang et n'avait pas pour objectif un changement de régime. Nous appuyons la résolution sur la base de cette déclaration. J'en appelle au premier ministre pour qu'il plaide, au sein de son gouvernement et sur la scène internationale, pour que cessent les notes discordantes que l'on entend aujourd'hui.

01.08 Theo Francken (N-VA): Je partage bon nombre des préoccupations exprimées par M. Van der Maelen. La résolution 1973 n'évoque en effet pas un changement de régime, cette question faisant l'objet de la résolution 1970 adoptée auparavant. Le sp.a est-il disposé à arrêter ou à faire arrêter le colonel Kadhafi pour qu'il soit traduit devant la Cour pénale internationale? Comment oeuvrerons-nous en faveur d'un changement de régime? En y incitant les rebelles ou en engageant nos forces terrestres? Selon moi, le changement de régime fait bel et bien partie des missions de la coalition.

01.09 Dirk Van der Maelen (sp.a): Le sp.a a toujours plaidé pour que ceux qui violent les droits de l'homme soient traduits le plus rapidement possible devant la Cour pénale de La Haye.

01.10 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Le Parlement ne doit-il pas tenter de dépasser l'actualité du jour? Le 20 mars, des manifestants ont été la cible de tirs

gewonden tot gevolg. De ambassadeur van Jemen bij de Verenigde Naties heeft ontslag genomen wegens het geweld tegen betogers in zijn land. Saoedi-Arabië stuurt tanks naar Bahrein om de democratische volksofstand daar te onderdrukken. In de kranten staat dat er op 19 maart in Ivoorkust oproepen zijn geweest om de betogers te neutraliseren. Er was sprake van mortieraanvallen. Frankrijk wil dat de Veiligheidsraad de sancties tegen Ivoorkust opvoert.

Collega's, de verontwaardiging over de repressie van Kadhafi is terecht. Maar laten wij niet selectief verontwaardigd zijn. Laten wij ook verontwaardigd zijn over wantoestanden in andere landen. Ook als het gaat om dictaturen die toevallig geostrategische bondgenoten van het Westen zijn, moeten wij durven na te denken over diplomatieke sancties en economische sancties en over de zin of onzin van wapenuitvoer naar dictaturen.

Saoedi-Arabië mag dan een bondgenoot zijn, het is ook een van de ergste dictaturen wereldwijd. Ik vind dat wij als Parlementsleden de selectieve blindheid moeten afleggen. Wij moeten een grondig debat houden over onze buitenlandse betrekkingen.

Het gebruik van geweld is nooit vanzelfsprekend en mag ook nooit vanzelfsprekend zijn. Wij moeten met de grootste voorzichtigheid handelen. Als mensenrechten op zeer grote schaal geschonden worden, mogen wij als internationale gemeenschap echter niet aan de zijlijn blijven staan. Wij moeten ingrijpen wanneer het nodig is om erger leed bij de burgerbevolking te voorkomen.

De democratische volksofstand die bezig was in Libië, werd gecounterd door Kadhafi. Human Rights Watch sprak op 14 maart over vreedzaam protest met dodelijk geweld, verdwijningen en executies tot gevolg. BBC-journalisten zagen foltering en Libische gevangenen en Het Rode Kruis heeft een aantal weken geleden gezegd dat wij ons moeten voorbereiden op het ergste, op een catastrofe.

Het Rode Kruis observeerde doden en gewonden in de ziekenhuizen in Libië, die de toevloed niet meer aankonden. Kadhafi heeft tanks, artillerie en vliegtuigen ingezet tegen vreedzame betogers. Human Rights Watch spreekt van honderden doden. Italië sprak een tijd geleden al van duizend doden. De Libische Raad voor Mensenrechten sprak al van zesduizend doden. Volgens de VN-Vluchtelingenorganisatie zijn er in de beginfase van het conflict 180 000 vluchtelingen geweest.

De *responsibility to protect*, de plicht om te beschermen tegen lijden wanneer zich dat voordoet, is een mooi principe van de Verenigde Naties. In dit geval ben ik erover verheugd dat het principe op papier toegepast werd. Waarom? De operatie in Libië heeft een mandaat gekregen van de Verenigde Naties. De Arabische Liga ging akkoord en ook de Libische oppositie stond achter een ingrijpen door de internationale gemeenschap. Dat betekent dat er draagvlak was voor een militair ingrijpen, omdat het de laatste optie was, die overbleef.

Volgens heel wat mensen heeft de internationale gemeenschap te traag gehandeld. Wij waren te passief, te voorzichtig. Maar eigenlijk, minister Vanackere, de diplomatieke molen draait langzaam, zoals u

en Syrie, l'ambassadeur du Yémen à l'ONU a démissionné en signe de protestation contre l'usage de la force contre des manifestants dans son pays et l'Arabie saoudite a envoyé des chars à Bahreïn pour y réprimer une insurrection populaire démocratique. Le 19 mars, il y aurait eu des appels à la neutralisation des manifestants en Côte d'Ivoire et il y a été question d'attaques de mortier.

Si l'indignation à l'égard de la répression de Kadhafi est légitime, il convient tout autant de s'indigner des dérives observées dans d'autres pays. Nous devons également oser envisager des sanctions diplomatiques et économiques ainsi que des embargos sur les armes à l'égard de dictatures qui, incidemment, sont des alliés géostratégiques de l'Occident. L'Arabie saoudite est peut-être bien une alliée, mais il s'agit également d'une des pires dictatures au monde. Nous devons, en tant que parlementaires, dépasser l'aveuglement sélectif. Nous devons consacrer un débat de fond à nos relations avec l'étranger.

L'usage de la violence n'est jamais évident et ne pourra jamais l'être. Nous devons agir avec la plus grande prudence. Toutefois, lorsque des droits humains sont bafoués à très grande échelle, la communauté internationale dont nous faisons partie ne peut rester sur la touche. Nous devons intervenir lorsque cela s'avère nécessaire pour éviter une escalade des souffrances endurées par la population civile.

L'insurrection populaire démocratique qui s'est amorcée en Libye a été contrée par Kadhafi. *Human Rights Watch* a parlé de protestations pacifiques réprimées dans le sang, de disparitions et d'exécutions. Des journalistes de la BBC ont fait état

wel weet als minister van Buitenlandse Zaken, maar het is een waardevol proces, omdat het betekent dat de interventie van de internationale gemeenschap juridisch volledig gelegitimeerd is en ook kan rekenen op een draagvlak in de regio bij de democratische volksbeweging die aan de gang is in Libië.

Premier, Ecolo-Groen! bevindt zich in de oppositie, maar wij verlenen onze steun aan de militaire interventie in Libië, omdat wij de volksopstand daar alle kansen willen geven en omdat wij het lijden van de burgerbevolking willen stopzetten. De plicht om te beschermen, hebben we en die moeten we nakomen.

Wij geven u echter geen blanco cheque. Wij willen dat die operatie verstandig wordt aangepakt, dat burgerslachtoffers zoveel mogelijk worden vermeden en dat de operatie blijvend op de steun kan rekenen van de Arabische landen en van de oppositie in Libië. De signalen van de jongste dagen lijken toch een aantal problemen op dat vlak te doen vermoeden. Daarover zou ik graag straks, in uw antwoorden, toch een debat willen voeren. Voor ons moet een aantal voorwaarden vervuld zijn om tot succes te kunnen komen.

Een van die voorwaarden is het einddoel. In de commissie afgelopen vrijdag heb ik minister Vanackere horen zeggen dat een regimewissel niet aan de orde is. In het weekend heb ik Hillary Clinton echter horen zeggen dat een regimewissel wel degelijk aan de orde is in de resolutie die goedgekeurd werd in de Verenigde Naties. Minister Pieter De Crem heb ik hetzelfde horen zeggen, namelijk dat een regimeverandering nu wel aan de orde is. Ik heb mij een beetje gestoord aan de offensieve taal van sommigen in de commissie afgelopen vrijdag, maar ook in de regering.

Wij moeten voorzichtig zijn. Wij moeten redelijk debatteren en redelijk handelen.

Leden van de regering, de doelstellingen zijn niet duidelijk. Wat als Kadhafi de wapens neerlegt en een politiek akkoord wil met de opstandelingen, maar die opstandelingen toch tot in Tripoli willen trekken? Wat zou de militaire houding van de internationale gemeenschap zijn? Wat zal de politieke houding van de VN in een dergelijk scenario zijn?

Natuurlijk moet Kadhafi voor het Internationaal Strafhof worden gebracht, maar de internationale operatie is voor ons vooral een ondersteunende operatie. In Libië zijn er immers democratische opstandelingen bezig. Het was een volksbeweging die van onderuit kwam, maar die werd bedreigd door een golf van repressie, ingezet door Kadhafi.

Het is daarom dat wij met de internationale gemeenschap ingrijpen, om de democratische volksopstand kansen te geven en de burgerbevolking te beschermen.

Laten we niet de fout maken om in de plaats te treden van de interne dynamiek die in Libië aan de gang is. Laten we niet de fout maken om een westers model van democratie en interventie over te dragen, zonder rekening te houden met de opinie van de Arabische landen. Laten we niet in een dergelijke logica terecht komen.

de tortures sur des prisonniers libyens et la Croix-Rouge a déclaré que nous devons nous préparer à une catastrophe.

Le colonel Kadhafi a lancé blindés, artillerie et avions contre des manifestants pacifiques. *Human Rights Watch* évoque des centaines de morts, le Conseil libyen pour les droits de l'homme six mille. Selon le Haut Commissariat aux Réfugiés des Nations Unies, les réfugiés sont au moins au nombre de 180 000.

La *responsibility to protect* constitue un noble principe de l'ONU, dont le mandat me réjouit. La Ligue arabe et l'opposition libyenne ont marqué leur accord sur une intervention internationale. Leur adhésion s'explique par le fait qu'il s'agissait de l'ultime solution envisageable. Nombreux sont ceux qui estiment que la communauté internationale intervient tardivement et s'est montrée trop prudente. L'intervention devait toutefois être légitimée sur le plan juridique et pouvoir compter sur l'adhésion de la région et des forces démocratiques libyennes. Nous apportons notre soutien à cette intervention militaire parce que nous voulons donner à la révolte du peuple libyen toutes les chances de succès et souhaitons mettre un terme à la souffrance des civils.

Si nous adhérons au principe de la *responsibility to protect*, nous ne donnons toutefois pas un blanc-seing. Cette opération doit être montée avec intelligence, limiter autant que possible les victimes civiles et conserver l'appui des pays arabes et de l'opposition libyenne. Ces derniers jours, des problèmes ont semblé-t-il surgir sur ce plan et nous souhaitons en débattre. Un certain nombre de conditions doivent être remplies, la première d'entre elles étant une définition claire de l'objectif final poursuivi. À ce sujet, nos ministres

Ik noteer dat de Libische oppositie de interventie toejuicht, maar zich uitdrukkelijk verzet tegen de ontplooiing van grondtroepen. Laten we dat respecteren, collega's.

Mijnheer Van der Maelen, er is inderdaad onduidelijkheid over de reikwijdte van de resolutie die in de Veiligheidsraad werd goedgekeurd. Zelfs al staat het in de resolutie, dan verplicht ons dat niet om alle bepalingen, alle eventualiteiten ervan, uit te voeren. Laten we verstandig zijn en de situatie redelijk analyseren en bekijken welke stappen nodig zijn.

Laten wij ook niet naïef zijn, collega's. De oliebelangen in Libië zijn enorm. De economische belangen zijn enorm. Wij moeten opletten dat wij in Libië niet in een proces van economische kolonisering terecht komen. Laten wij respect opbrengen voor de soevereiniteit van het Libische volk en laten wij ons niet in hun plaats stellen. Laten wij met het Westen geen zaken opleggen, maar laten wij verstandig en voorzichtig zijn, want het gebruik van geweld blijft een zeer delicate materie.

Wat mij stoort, zijn de misschien wel eerste barsten in de coalitie. De eerste tekenen van bekommernis, verzet, in de Arabische landen zijn een aantal dagen geleden opgedoken. Dat is ondertussen hersteld, maar het kan allemaal snel gaan.

Het feit dat een aantal Arabische landen bezorgd was over de ontwikkelingen in Libië, toont aan dat wij onze communicatie met hen niet hebben verzorgd zoals het hoort. Het draagvlak is belangrijk en het draagvlak moet blijven bestaan. Wij moeten daarom waken over dat draagvlak bij de Arabische landen.

Een politieke oplossing in Libië zal immers hoe dan ook samen met de Arabische landen tot stand moeten komen, zal hoe dan ook samen met de oppositie, met de democratische volksbeweging in Libië tot stand moeten komen.

Laten wij dus goed luisteren naar wat die actoren zeggen en laten wij ons niet in hun plaats stellen.

Mijnheer de eerste minister, wie leidt deze operatie?

Het is opnieuw een teken dat wij niet optimaal gestart zijn. President Sarkozy riep een aantal landen samen. Er is verdeeldheid binnen de NAVO. Turkije is ongerust. Dat is geen goed teken, mijnheer de eerste minister. Ik reken op u en op ons land om ervoor te zorgen dat het diplomatieke draagvlak in deze wordt bewaakt en dat wij erop letten dat alle landen van de coalitie zich akkoord blijven verklaren met de manier waarop deze interventie verloopt.

Ik ben begonnen met een aanklacht tegen de selectiviteit en de hypocrisie van de internationale gemeenschap en ik wil er ook mee eindigen. Wij moeten oog hebben voor de wantoestanden in de bredere regio. Wij moeten nadenken over de opportuniteit van wapenexport naar dictators die hun volk onderdrukken, want de eindbestemming van deze wapens is vaak onduidelijk. Ons buitenlands beleid kan een sterkere morele dimensie gebruiken. Laten wij, politici, niet alleen vandaag ons vergalopperen, fulmineren en onze verontwaardiging uitdrukken over de wantoestanden in Libië,

Vanackere et De Crem et la secrétaire d'État Hillary Clinton ont fait des déclarations divergentes.

Il convient d'être prudent, de débattre et d'agir rationnellement. Les objectifs de cette intervention ne sont pas clairs. Que fera-t-on si Kadhafi dépose les armes et veut un accord politique avec les rebelles mais que ces derniers veulent malgré tout marcher sur Tripoli? Quelle position politique et militaire la communauté internationale adoptera-t-elle dans ce cas? Kadhafi doit évidemment être traduit devant la Cour pénale internationale mais, à notre estime, l'opération internationale constitue avant tout une opération de soutien en faveur du mouvement populaire démocratique qui était menacé par la répression de Kadhafi. Nous ne pouvons pas nous substituer à la dynamique libyenne interne et commettre l'erreur d'instaurer une démocratie à l'occidentale sans tenir compte des pays arabes. L'opposition libyenne se réjouit de l'intervention mais elle s'oppose explicitement au déploiement de forces terrestres. Nous devons respecter cela.

Une certaine confusion entoure la portée de la résolution des Nations Unies. C'est précisément la raison pour laquelle nous devons être rationnels et analyser la situation pour déterminer quelles initiatives devront être prises. Ne soyons pas naïfs: la Libye présente d'énormes intérêts économiques et pétroliers. Il s'agit d'éviter que le pays soit colonisé économiquement. Il faut également respecter la souveraineté du peuple libyen.

Les premières fissures dans la coalition sont apparues d'emblée. L'opposition des pays arabes s'est de nouveau dissipée entre-temps, mais la situation peut évoluer très vite. Si certains pays arabes ont été inquiets des événements en Libye, c'est la preuve que nous n'avons pas communiqué

maar laten wij een structureel debat voeren over de wantoestanden die zich ook in andere landen voordoen. Wij hebben jarenlang zoete broodjes gebakken met dictators als Kadhafi. De leiders van onze landen hebben jarenlang in zijn tent gezeten en nu zijn wij allemaal verontwaardigd. Die verontwaardiging is terecht, maar het moet ons leiden naar een debat over een sterkere morele dimensie voor ons buitenlands beleid. Dat leert ons het Libië-dossier.

Dit parlementair debat is een goede zaak. Uw regering is een regering van lopende zaken. De betrokkenheid van het Parlement in deze moet er absoluut zijn. Ik wil vragen dat de bijzondere commissie voor de opvolging van de buitenlandse operaties nog deze week samenkomt. De situatie in Libië evolueert zeer snel. Ik vraag inzage in de *rules of engagement* en in de eventuele uitzonderingen die België als natiestaat daarop heeft gemaakt. Ik zou willen dat het Parlement beslist over de verdere gang van zaken, over de verdere ontwikkeling en over de stappen die wij in Libië samen met de internationale gemeenschap moeten nemen. Ik verzoek u uw communicatie goed te verzorgen, mijnheer de eerste minister, niet alleen met het Parlement maar ook met de publieke opinie. Er zijn Belgische militairen bij deze operatie betrokken. Zij hebben recht op duidelijkheid. Ook de publieke opinie heeft recht op duidelijkheid over de inzet van onze Belgische militairen.

adéquatement à leur adresse. Nous devons veiller à l'adhésion dans les pays arabes. Toute solution politique en Libye devra de toute manière être mise en œuvre, en effet, avec les pays arabes et avec l'opposition libyenne.

Qui dirige l'opération? Au sein de l'OTAN, les avis sont manifestement partagés et ce n'est pas bon signe. Nous devons veiller à conférer à cette opération une assise diplomatique.

J'ai déjà dénoncé la sélectivité et l'hypocrisie de la communauté internationale et j'ai répété que nous devons être attentifs aux dysfonctionnements dans la région considérée plus largement. Nous devons nous livrer à une réflexion sur l'opportunité de nos exportations d'armes en faveur de dictateurs et sur la destination finale de ces armes. Notre politique étrangère doit adopter une dimension morale plus large. Des années durant, nous avons fait les yeux doux à des tyrans comme Kadhafi. Nous devons faire plus qu'exprimer notre indignation face aux situations inacceptables dont nous sommes témoins en Libye. Nous devons mener un débat structurel sur ces situations qui se produisent du reste également ailleurs. C'est l'enseignement du dossier libyen.

Ce débat parlementaire est une bonne chose. Ce gouvernement est en affaires courantes. La participation du Parlement doit être absolue. Je demande que la commission spéciale de suivi pour les opérations à l'étranger se réunisse cette semaine encore car la situation en Libye évolue très rapidement. Je demande à prendre connaissance des règles d'engagement et des exceptions que la Belgique y aurait éventuellement faites. Le Parlement doit décider de l'évolution des choses. Le gouvernement doit communiquer

01.11 Gwendolyn Rutten (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, collega's, in de politiek, en zeker in de internationale politiek, bestaat er niet zoiets als eeuwige bondgenoten of nooit aflatende vijanden. Wat er wel bestaat, zijn belangen, overtuigingen en principes, bijvoorbeeld over mensenrechten, universele mensenrechten waarvan het verdomd onze plicht is ze te handhaven.

Collega's, daarover gaat het vandaag in Libië. Over mensen en hun rechten, over de bescherming van onschuldige Libische burgers, over de strijd tegen een staatshoofd dat er niet voor terugschrikt om tanks, vliegtuigen en helikopters af te sturen op zijn eigen mensen. Over mannen, vrouwen en kinderen, van wie Kadhafi vorige week donderdag liet weten dat hij ze uit hun wijken, straten en huizen zou halen om ze terecht te stellen. Over mensen, ook vandaag nog in Misurata, waar volgens onafhankelijke bronnen de troepen van Kadhafi een absolute verwoesting en afslachting aan het aanrichten zijn; over een stad die hij volledig ten gronde richt.

Waarom? Omdat zij het dictaat van Kadhafi en zijn familie beu zijn, omdat zij een beter leven willen, omdat zij willen wat wij hier elke dag als vanzelfsprekend beschouwen. Zij willen democratie.

Collega's, de internationale gemeenschap kan dit niet laten gebeuren. Wij moeten lessen trekken, ook uit het verleden. Wij kunnen niet toestaan dat de zogenaamde Arabische lente zich voor onze ogen omvormt tot een Arabisch Srebrenica.

Om die reden ben ik namens mijn fractie verheugd met de VN-resolutie van vorige week donderdagnacht. Die kwam geen moment te vroeg, integendeel. Het werd hoog tijd om in te grijpen, want de internationale gemeenschap dreigde het momentum te verliezen. Dat zou niet alleen nefast zijn geweest voor de burgers van Libië, maar ook de geloofwaardigheid van de internationale gemeenschap zou eraan ten onder gaan.

De Verenigde Naties hebben gedaan wat zij moesten doen. Na de eerdere resolutie 1970, de doorverwijzing van Kadhafi naar het Internationaal Strafhof, is er nu ook resolutie 1973. Centraal in deze resolutie staan de woorden *responsibility to protect*, de verantwoordelijkheid om burgers te beschermen, desnoods tegen hun eigen leiders.

Deze resolutie is een heel belangrijk rechtsmiddel. Er zijn ook geen veto's uitgesproken, wat op zijn minst, zoals de eerste minister al zei, heel bijzonder te noemen is. Landen zoals China en Rusland, die om tal van redenen moeilijkheden hebben met *responsibility to protect*, hebben zich onthouden.

Belangrijk daarbij was – ook dat werd reeds gezegd – ook voor ons land en bij uitbreiding voor heel het Westen, de steun van de Arabische Liga. Als de Verenigde Naties en de Arabische landen op één lijn zitten in de veroordeling van de wantoestanden in Libië,

correctement avec le Parlement et l'opinion publique. Des militaires belges sont concernés par cette opération. Ils ont droit eux aussi à la clarté.

01.11 Gwendolyn Rutten (Open Vld): En politique, et a fortiori en politique internationale, les alliés ou ennemis pour toujours n'existent pas. Il existe assurément des intérêts, des convictions et des principes qu'il est de notre devoir de préserver.

C'est de cela qu'il s'agit aujourd'hui en Libye. De personnes et de leurs droits et d'un chef d'État qui utilise son arsenal militaire contre sa propre population. Il s'agit d'hommes, de femmes et d'enfants qui courent le risque d'être abattus parce qu'ils en ont assez de la dictature de M. Kadhafi, parce qu'ils aspirent à une vie meilleure et parce qu'ils souhaitent quelque chose que nous considérons chez nous comme une évidence, la démocratie.

La communauté internationale ne peut tolérer une telle situation. Nous ne pouvons pas être les spectateurs de la transformation du Printemps arabe en Srebrenica arabe.

Dès lors, au nom de mon groupe, je me réjouis de la résolution adoptée par les Nations Unies jeudi soir. Il était temps car la communauté internationale était en train de rater le *momentum*, ce qui aurait été néfaste pour les Libyens mais aussi pour la crédibilité de la communauté internationale.

Après la précédente résolution 1970, le renvoi de M. Kadhafi devant la Cour pénale internationale, il y a à présent également la résolution 1973. L'expression *responsibility to protect*, même contre les dirigeants du pays si nécessaire, est essentielle dans cette

verkleint immers de kans op westerse recuperatie, verkleint de kans op een kruistochtenretoriek, verkleint de kans op een westerse invasie. Dan staan integendeel die gedachten centraal die centraal moeten staan, namelijk de mensenrechten en de bescherming van onschuldige burgers.

Collega's, resoluties op papier zijn één ding, ze omzetten en afdwingen is nog iets anders. De daad bij het woord voegen is in deze zaak essentieel. Ook op dat vlak is en was er geen tijd te verliezen. Na de goedkeuring van de resolutie is het snel gegaan en dat is een goede zaak. Donderdagnacht werd de resolutie goedgekeurd, vrijdag zijn zowel de regering als onze commissie in het Parlement samengekomen en hebben wij unaniem de medewerking aan de uitvoering van deze resolutie toegezegd. Dit weekend waren dan de eerste effecten op het terrein zichtbaar. De komende uren en dagen zullen onze strijdkrachten meewerken.

Ik hoorde de voorbije dagen en in het weekend kritiek op de snelheid waarmee een en ander zich ontrolt. Uiteraard is voorzichtigheid geboden. Ik ben er echter wel van overtuigd dat deze acties net op tijd zijn gekomen en dat de beslissing die wij unaniem genomen hebben in het Parlement de juiste is. Het leger van Kadhafi stond met tanks op het punt om Benghazi binnen te trekken en die actie werd onmiddellijk een halt toegeroepen. Maak u geen illusie, de val van Benghazi zou een ramp geweest zijn voor de mensen ter plaatse en voor de internationale gemeenschap.

Namens mijn fractie vind ik het een hele goede zaak dat de regering, in overleg met dit Parlement, kort op de bal speelt, dat zij dat heeft gedaan tijdens het overleg in Parijs en dat zij dat blijft doen de komende uren en dagen. Acties om de VN-resolutie te handhaven zijn nodig en kwamen net op tijd.

Er is natuurlijk een maar. Een opdracht als deze is geen lachertje, de situatie is bijzonder ernstig en de weg naar Libië was misschien wel duidelijk, de weg eruit is dat vandaag nog niet. Mijnheer de minister, daarom moeten wij heel voorzichtig zijn met wat komt. Ik vraag de regering om, zoals zij dat tot nog toe gedaan heeft, elke stap te zetten in overleg met dit Parlement en met respect voor de principes die wij hier reeds een aantal keren herhaald hebben. Ten eerste, het optreden in internationaal verband en, ten tweede, met de steun van de Arabische Liga en de mensen ter plaatse. Ik ga daarop even in.

Het is belangrijk dat het VN-mandaat gerespecteerd wordt in een internationale samenwerking, maar eerlijk gezegd, en daarover is wat discussie ontstaan, of de kat nu wit of grijs is, voor ons is het belangrijk dat zij muizen vangt. Als wij nu van start gaan in een internationale *coalition of the willing*, dan is dat een goede zaak. Het zou echter nog beter zijn als dit de komende dagen uitmondt in een operatie onder NAVO-vlag, onder meer omdat men op die manier ook de steun van Turkije heeft. Wat belangrijk is voor onze fractie is dat men zich houdt aan de principes van de VN-resolutie.

Dat brengt mij bij het tweede punt, met name de steun van de Arabische Liga en de mensen ter plaatse. Hier ligt een enorme kans. Hier ligt een kans om twee werelden samen te brengen in plaats van twee werelden verder te verdelen. Mijnheer de eerste minister, ik wil u in naam van onze fractie die opdacht geven, namelijk erover waken

résolution. La résolution constitue un moyen juridique important et personne n'a prononcé son veto. La Russie et la Chine se sont abstenues.

L'appui de la Ligue arabe est important. Si l'ONU et la Ligue sont sur la même longueur d'onde, les risques de récupération par l'Occident et de rhétorique de croisade seront moindres. L'attention se concentrera alors sur l'essentiel: les droits de l'homme et la protection de civils innocents.

Les résolutions sont une chose, les mettre en œuvre en est une autre. Nous n'avons pas de temps à perdre. Dans la nuit de jeudi à vendredi, la résolution des Nations Unies était adoptée et, dès vendredi, tant le gouvernement que notre commission au sein du Parlement se sont réunis, initiatives qui ont débouché sur notre soutien unanime à l'engagement de la Belgique. Certains ont critiqué la célérité avec laquelle les événements s'enchaînent. La prudence est bien évidemment de mise. Je suis convaincue que ces actions viennent en leur temps. La chute de Benghazi a pu être évitée in extremis.

Je me réjouis qu'en concertation avec le Parlement, le gouvernement ait rapidement joué sur la balle.

Une mission comme celle-ci ne constitue toutefois pas une partie de plaisir. La voie vers la Libye était toute tracée, celle qui nous en extirpera l'est beaucoup moins. Je demande au gouvernement d'organiser, à chaque étape de ce conflit, une concertation avec le Parlement, dans le respect de nos engagements internationaux et sachant qu'il nous faut l'appui de la Ligue arabe et des gens sur place.

Il importe que le mandat des

dat dit zo blijft. Dit is een opdracht voor u en uw diplomaten. Hou deze coalitie samen en zorg ervoor dat wij niet uit elkaar worden gespeeld.

Er ligt hier een opdracht voor Europa en het is ook een historische kans. Het gevaar is reëel. Wij hebben daarvan de voorbije dagen een staaltje gezien. Daarom zal er veel overleg nodig zijn. Er zal veel moeten worden gepraat. Er zal kort op de bal moeten worden gespeeld. Er zal veel minder plaats zijn voor ego's dan tot op dit moment het geval is geweest.

Dit is ook een propagandaoorlog. Wij moeten ons daar allen van bewust zijn. De beelden die de wereld rondgaan via Twitter, via de media en via allerlei kanalen zijn elementen in het spel dat hier wordt gespeeld. Als volksvertegenwoordigers moeten wij de komende dagen, weken en maanden de moed hebben om ons te laten leiden door onze overtuiging en door feiten, in betrokkenheid met het Parlement.

Ik sluit af. Vandaag en de voorbije dagen is er moed nodig geweest. Ik reken ook op de moed van dit Parlement om de komende weken, maanden en jaren diezelfde moed te tonen op het moment dat de actie voorbij is, op het moment dat daar een land, burgers, een volk achterblijft dat wil bouwen aan democratie en welvaart. Ook dan zullen wij er moeten staan. Ik hoop dat dit met evenveel aandacht en engagement zal gebeuren als dit vandaag het geval is.

Nations Unies soit respecté. Si nous nous engageons aujourd'hui dans le cadre d'une *coalition of the willing*, je m'en réjouis. Une opération sous la bannière de l'OTAN serait toutefois préférable, en ce sens qu'elle impliquerait l'appui de la Turquie.

Le soutien de la Ligue arabe et de la population libyenne est extrêmement précieux car il permettra de réconcilier deux mondes au lieu de les éloigner de plus en plus. Il s'agit là d'une mission qui incombe au ministre des Affaires étrangères et à ses diplomates. Ils doivent faire en sorte que la coalition n'éclate pas sous l'effet de manœuvres et d'intrigues extérieures.

C'est le défi que nous devons relever. Pour y parvenir, il s'agira pour nous de ne jamais se laisser dépasser par les événements. Les égos des uns et des autres auront beaucoup moins d'espace pour s'exprimer que cela n'a été le cas jusqu'à présent.

Cette guerre est aussi une guerre de propagande. Les images diffusées à travers le monde par divers canaux sont autant d'éléments dans la partie qui se joue en ce moment même. En tant que députés, nous devons avoir le courage de nous laisser guider par notre conviction mais aussi par les faits.

Aujourd'hui et au cours des derniers jours, nous avons dû faire preuve de courage. Je compte sur notre Parlement pour faire preuve du même courage lorsque cette opération aura été accomplie et que le peuple libyen pourra ensuite construire sa démocratie et sa prospérité.

01.12 Gerolf Annemans (VB): Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, ik heb niet op een rebellie in Benghazi gewacht en stelde al meer dan vijftientig jaar geleden vast dat Khadafi een lunatieke gek is. Zijn aanwezigheid als een vorm van staatshoofd is een schande voor het internationaal recht, wat ze ook dertig jaar lang is geweest.

01.12 Gerolf Annemans (VB): Je sais depuis plus de 25 ans que M. Kadhafi est un fou lunatique. Sa présence en tant que chef de l'État est un scandale depuis 30 ans en vertu du droit

Terwijl de Socialistische Internationale aan haar schorsingsprocedure bezig is, ben ik blij dat hij weg is, als hij weg zou zijn. Ik ben blij dat iedereen dat nu ook met mij vindt.

Ik wil u niettemin een paar kleine zaken in herinnering brengen.

Ten eerste, wij hebben hier de voorbije weken een discussie gehad die nog zal worden voortgezet, met name over wat een regering in lopende zaken kan doen. Kan zij een begroting opstellen? Kan zij een begrotingsmeerjarenrapport aan de Europese Unie voorleggen?

Nu staan wij al voor de vaststelling dat een regering in lopende zaken ook ten oorlog kan trekken.

Ik wil voor u dan ook nog even onderstrepen dat de lopende zaken niet de normale regeringsbevoegdheid zijn, zoals Buitenlandse Zaken dat aan het Parlement rapporteert. Het is nog veel minder dan dat. De bevoegdheden in lopende zaken om militaire operaties uit te voeren, impliceren alleen maar dat de regering daartoe geen mandaat heeft. Zij moet dus met de grootste terughoudendheid te werk gaan. Af en toe eens een parlementair debatje lost het probleem niet op.

Wij zijn dus zeer terughoudend. Er zijn de nieuwe feiten die zich het voorbije weekend en sinds de vorige vergadering van vrijdag hebben afgespeeld, met termen als "troepen op de grond", "nieuwe samenleving opbouwen" en "de strijd zal lang duren". Alle voorgaande uitspraken zijn woorden van de heer De Crem.

Mijnheer de eerste minister, u verklaarde vanmorgen zelf dat wij installaties en gouvernementengebouwen aan het bombarderen zijn.

Wij verschuiven dus langzaam maar zeker het beeld dat wij vrijdag van de interventie hadden. Dat zeg ik u met zoveel woorden. Iedereen voelt ook aan dat zulks het geval is. Wij zijn langzaam aan het opschuiven, zelfs met enig misbruik en een mengeling van resolutie 1970, die volgens sommigen, maar niet volgens mij, zou betekenen dat het een *regime change* betreft. Wij moeten Kadhafi immers naar Den Haag brengen, wat dus een *regime change* inhoudt. Resolutie 1970 wordt gecombineerd met resolutie 1973 en de woorden *all necessary measures*.

Op die manier bent u in een grondoorlog of een oorlog aan het verzinken waarvan ik vrijdag niet dacht dat wij hem zouden ondernemen. Wij zouden alleen maar gaan om vreedzame betogers of de civiele bevolking te beschermen. Wij verglijden langzaam maar zeker, wat illustreert dat een formulering als "all necessary measures to protect civilians" te algemeen is, om misbruik door politici die andere doelstellingen hebben, te kunnen voorkomen.

Neen, wij willen niet dat wij opschuiven naar een uitzichtloze militaire situatie, een oorlog waarin wij niet meer bezig zijn met het beschermen van vreedzame betogers, maar waarbij wij in een burgeroorlog terechtkomen waarin wij afwisselend het voordeel dat Kadhafi schijnt te zullen krijgen in heel die oorlog telkens vanuit de lucht, en "alleen vanuit de lucht", zullen moeten proberen terug te dringen, maar ten voordele van wie? Dat is ons tweede punt.

international. Je me réjouirais de son départ. Je suis heureux que tout le monde pense comme moi aujourd'hui.

Nous menons depuis quelque temps une discussion sur ce qu'un gouvernement en affaires courantes peut faire. Il s'avère aujourd'hui qu'un tel gouvernement peut également partir en guerre. Le gouvernement n'est pas mandaté pour mener des opérations militaires. Il doit donc agir avec la plus grande réserve. Mener de temps à autre un petit débat parlementaire ne change rien au problème.

Nous sommes donc très réticents, et plus encore en apprenant la nature des objectifs. M. De Crem parle de troupes au sol et de la construction d'une société. Le premier ministre parle de bombardements sur des installations et des bâtiments du gouvernement.

L'image que nous avons de l'intervention vendredi est en train de s'orienter progressivement vers un changement de régime qui, selon certains, figure dans la résolution 1970 mais qui ne s'y trouve pas selon moi. Nous devons en effet conduire M. Kadhafi à La Haye, ce qui impliquera un changement de régime. La résolution 1970 est combinée à la résolution 1973 et aux termes *all necessary measures*.

Le gouvernement nous engage dans une guerre terrestre ou en tout cas une guerre que, vendredi dernier, je n'imaginai pas que nous entreprendrions. Nous ne devons intervenir en Libye que pour protéger des manifestants pacifiques ou la population civile.

Nous ne voulons pas nous enliser dans une situation militaire sans issue prévisible en faveur d'un dirigeant inconnu. En effet, nous ignorons totalement quels sont

Wij hebben vrijdag vragen gesteld over de informatie, die totaal ontbreekt, met wie wij daar eigenlijk in gesprek zijn en ten bate van wie wij daar eigenlijk met onze militaire actie tot een ander regime proberen te komen. Het regime van Kadhafi is gevestigd op de Jamahiriya, een soort volksvergadering van bedoeïenenstamhoofden. De Arabieren hebben de Romeinen kunnen buitengooien omdat zij toen, aan het begin van onze tijdrekening, zo slim waren om alle lokale entiteiten in hun eigen godsdienstjes te laten en die autonomie ook uit te buiten.

Kadhafi is iemand die daarboven zat en jaarlijks of om de twee jaar werd aangeduid om namens iedereen het woord te voeren en ook in het buitenland het woord te voeren, maar voor de rest is dat een onwaarschijnlijk kluwen. De voorstelling van zaken alsof dat een democratie is, met een publieke opinie, waar men naar de televisie kijkt en met Facebook en Google bezig is, is natuurlijk niet juist. U weet dat. Wij zijn daar waarschijnlijk bezig, met alle twijfels die daarover bestaan, met iets zeer onduidelijks. Dat is een andere reden waarom wij tot grote terughoudendheid aanzetten.

Netanyahu, de Israëliëse premier, heeft dat in het weekend nog onderstreept, door te zeggen dat het beeld van de "Google heaven" en het "Facebook paradise" een schijnbeeld is. Daaronder schuilt de mogelijkheid dat die regimes allemaal doorschakelen naar een vorm van islamisme, zodat die *real democratic change* eindigt in een situatie zoals wij die in Iran hebben gekend, namelijk met *backward theocracies that roll us back a millennium*, zoals Netanyahu het zei.

Als men Benghazi een beetje bestudeert, dan blijkt dat dit een stronghold van het islamisme in Libië is, en zelfs een zeer belangrijke stronghold van het islamisme. Dat zijn de rapporten die wij krijgen, als wij de internationale pers bekijken. De kreten die daar circuleren, zijn religieuze kreten. De politieke agenda's die daar circuleren zijn religieuze politieke agenda's. Kadhafi weg, ja, maar wat krijgen wij in de plaats? Daarvoor wil het Vlaams Belang hier vandaag aandacht vragen. Wij gaan ons toch niet in een langdurige oorlog engageren om een Libisch of een Benghazi's kalifaat in het zadel te helpen of te houden?

Ik kom tot mijn conclusie. Wat is onze langetermijnstrategie geweest het afgelopen weekend en wat zal ze in de toekomst zijn? Ik haal het gekwikel en het gekwakkel van de Arabische Liga in het weekend aan. Ik haal Rusland aan, niet onbelangrijk. China heeft zich daar vanmorgen bijgevoegd. Turkije ligt dwars in de NAVO. De NAVO kan naar alle waarschijnlijkheid niet optreden omdat Turkije dwarsligt. De Verenigde Staten trekken zich al weg van het commando en proberen het terug naar Parijs of Londen te rollen. Daarnet is er ook nog een verklaring van Zuid-Afrika binnengekomen. Zij distantiëren zich van de regime changestrategie, zoals zij dat noemen. Wij zitten met de troost dat wij het gezelschap hebben van Saoedi-Arabië, Qatar en de Arabische Emiraten om de democratie in de Arabische staat Libië te gaan waarborgen.

Wij zijn niet in goed gezelschap wat dat betreft. Wij staan niet aan de goede kant. Bovendien is er Europese verdeeldheid. Dat België, zoals steeds, zijn karretje aan Parijs heeft vastgemaakt – een traditie die al sinds Verhofstadt bestaat – en dat België zich opnieuw op sleeptouw heeft laten nemen, stelt mij niet gerust. Sarkozy treedt in deze om

nos interlocuteurs sur place et en faveur de qui nous oeuvrons à l'installation d'un nouveau régime. Le régime de Kadhafi est fondé sur la Jamahiriya, une sorte d'assemblée du peuple de chefs bédouins dont Kadhafi est une sorte de porte-parole sur la scène intérieure et internationale. Pour le surplus, le pays forme un écheveau inextricable d'alliances. Cette situation constitue une raison suffisante de plaider en faveur de la plus grande réserve.

Le premier ministre israélien a déclaré ce week-end encore que l'image d'un éden Google et d'un paradis Facebook constitue un mirage qui dissimule la possibilité pour tous les régimes concernés de basculer vers une forme d'islamisme.

Comme on peut le lire dans la presse internationale, la ville de Benghazi semble constituer un bastion de l'islamisme en Libye et en général. Les mots d'ordre que l'on y entend sont des mots d'ordre religieux. Les agendas politiques qui y circulent sont des agendas religieux. Après le départ de Kadhafi, à qui aurons-nous affaire? Nous ne pouvons tout de même pas nous engager dans un conflit de longue durée pour mettre ou maintenir en selle un Libyen ou un calife de Benghazi!

Quelle a été notre stratégie à long terme le week-end dernier et quelle sera-t-elle à l'avenir? Je songe à cet égard à la cacophonie entendue du côté de la Ligue arabe au cours du week-end. Je songe également à la Chine et à la Russie. Les liens de la Turquie avec l'OTAN empêcheront sans doute cette dernière d'intervenir.

Les États-Unis tentent de se dérober s'agissant du commandement de la coalition et l'Afrique du Sud se distancie de l'objectif de changement de régime. Et que dire de l'alliance de pays comme l'Arabie saoudite, le

electorale redenen op. Omdat het Franse volk hem ondertussen kotsbeu is, probeert hij zijn populariteit voor de regionale verkiezingen dit weekend wat op te krikken. Dat had ons niet moeten inspireren. Daar hebben wij eigenlijk niets mee te maken.

Er is niet nagedacht over een antiwesterse terugslag in dit dossier. Wij lopen nu met onze vuile voeten door het Midden-Oosten, maar wij weten nog niet eens waar wij heen gaan.

Kortom, Vlaams Belang is gekant tegen dat gedoe met een blanco cheque dat op dit moment ontplooid wordt. Wij hebben als overtuigde Europeanen veel meer sympathie voor het Duitse standpunt. Ik haal aan hoe de Duitsers in de Verenigde Naties hun "neen" hebben beargumenteerd.

"Decisions on the use of military force are always extremely difficult to take." Dat is natuurlijk een open deur. "We have carefully considered the options of using military force, its implications as well as its limitations. We see great risks. The likelihood of large-scale loss of life should not be underestimated. If steps proposed turn out to be ineffective, we see the danger of being drawn into a protracted military conflict that would affect the wider region. We should not enter a military confrontation on the optimistic assumption that quick results with few casualties will be achieved. Germany, therefore, has decided not to support a military option. Furthermore, Germany will not contribute to such a military effort."

Wij zijn het helemaal met die stelling eens, wij kunnen die volledig onderschrijven.

Tot slot, collega's, één van de grootste problemen van de 21e eeuw zal de illegale immigratie vanuit Noord-Afrika naar Europa zijn. Wij menen dat wij zo snel mogelijk weg moeten uit Libië. Als wij daar iets nuttigs willen doen, moeten wij van de gelegenheid gebruikmaken om onze eigen belangen daar in de regio te dienen. Die zijn in de eerste plaats: illegale immigratie tegenhouden door een zeeblokkade, zoals die waarmee Kadhafi bezig was, maar dan veel sterker. Het ging om schijnakkoorden met het Westen. Hij was een bedrieger, een idioot. Laten wij het, nu wij daar zijn, zelf doen, en veel beter doen.

Als er één ding is waarmee wij onze eigen bevolking een dienst kunnen bewijzen, is het wel dat wij van het verdwijnen van Kadhafi en van deze militaire operatie gebruik moeten maken om aan het zuiden van onze eigen Middellandse Zee onze grenzen te gaan beveiligen en een klaar en duidelijk signaal uit te sturen dat de bevrijding van de bewoners van de Noord-Afrikaanse landen een reden is om in hun landen te blijven en dat die landen om die reden ontvluchten, door Europa onder geen enkel beding aanvaard zal worden.

Qatar ou les Emirats arabes dans une coalition qui cherche à garantir la démocratie dans le pays arabe que constitue la Libye?

Nous ne sommes pas bien entourés. De plus, l'Europe n'est pas unanime. Le fait que la Belgique emboîte encore le pas à la France ne me rassure pas. M. Sarkozy agit pour des raisons électorales qui nous sont complètement étrangères.

Dans ce dossier, il n'a pas été réfléchi à un retour de manivelle contre le monde occidental.

Le Vlaams Belang s'oppose à tout chèque en blanc. En tant qu'Européens convaincus, nous adhérons aux arguments du "non" allemand aux Nations Unies. L'Allemagne, qui a examiné attentivement l'usage de la force militaire, tout comme ses conséquences et ses limites, a discerné des risques importants. On ne peut pas sous-estimer la probabilité d'importantes pertes de vies humaines. Si les actions proposées s'avéraient insuffisantes, nous risquons d'être entraînés dans un conflit militaire de longue durée touchant l'environnement élargi de la Libye. On ne peut pas s'engager dans un conflit militaire en partant du postulat optimiste que les résultats seront rapides et les victimes peu nombreuses.

L'immigration illégale depuis l'Afrique du Nord vers l'Europe constituera l'un des principaux problèmes de ce siècle. Il importe de quitter le plus vite possible la Libye. Et si nous voulons tout de même agir utilement, faisons en sorte de servir nos propres intérêts dans la région, à savoir de lutter contre l'immigration clandestine par un blocus maritime.

Kadhafi a conclu des accords de façade avec l'Occident. Il a triché. Puisque nous sommes sur place,

profitons-en pour sécuriser nos frontières au sud de la Méditerranée.

Nous devons donner clairement le signal que la libération des habitants des pays nord-africains constitue pour eux une raison de rester chez eux et qu'il ne sera toléré sous aucun prétexte qu'ils fuient vers l'Europe.

01.13 Christian Brotcorne (cdH): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, mesdames et messieurs les ministres, chers collègues, le cdH soutient pleinement la résolution 1973 adoptée par le Conseil des Nations Unies, tout comme il approuve la décision du gouvernement de la soutenir, mais aussi de participer à sa mise en œuvre effective.

Pourquoi? Parce que cela fait suffisamment longtemps que, dans cette Chambre, nous ne cessons d'interpeller le ministre des Affaires étrangères pour que la communauté internationale prenne ses responsabilités. Et qu'au-delà des seules réponses verbales à des situations critiques, nous puissions aussi agir concrètement.

Notre soutien est total parce que nous agissons conformément au droit international. C'est fondamental! La Charte des Nations Unies, dans son chapitre VII, a intégré l'obligation de protéger. Aujourd'hui, si nous sommes face à la résolution 1973 du Conseil de sécurité des Nations Unies, c'est parce qu'un tyran mène des exactions à l'égard de son peuple, exactions inadmissibles et insupportables.

Au-delà de cette obligation de protéger, comme certains à cette tribune l'ont déjà rappelé, il est indispensable d'obtenir ce soutien de la part d'organisations régionales, en l'occurrence de la Ligue arabe en particulier, et de veiller à le maintenir tout au long de l'opération mandatée par les Nations Unies. Il faut à tout prix éviter de tomber dans le travers, en Lybie, d'une énième reproduction d'une guerre de civilisation de l'Occident contre l'Orient ou du monde musulman. Voilà pourquoi le maintien de ce soutien est primordial.

Il était aussi nécessaire – et un appel a été lancé dans ce sens – que le peuple libyen en train de se soulever contre son dictateur soit aussi demandeur de l'intervention internationale.

Ces éléments sont réunis et nous garantissent la justesse de nos décisions.

Pour conserver le soutien de l'organisation régionale ou du peuple libyen, il importe à présent de s'en tenir aux injonctions de la résolution des Nations Unies. Nous devons mettre celle-ci en œuvre en nous limitant à ce qu'elle prescrit! L'opération militaire en cours a pour objectif de protéger la population libyenne. Tel est essentiellement l'objet de l'intervention internationale, avec les modalités à mettre en œuvre: "tous moyens nécessaires" précise la résolution, pour atteindre l'objectif de cette obligation de protéger.

À cette fin, il est impératif que nous connaissions, très précisément,

01.13 Christian Brotcorne (cdH): Het cdH steunt resolutie 1973 voluit: wij interpellieren de minister van Buitenlandse Zaken nu al lang genoeg zonder verpozen, opdat de internationale gemeenschap haar verantwoordelijkheid zou opnemen.

Wij steunen dit ten volle, want wij handelen in overeenstemming met het internationaal recht. Deze resolutie is er gekomen omdat een tiran zijn macht misbruikt en zijn volk onderdrukt.

Het is absoluut noodzakelijk dat de regionale organisaties, en inzonderheid de Arabische Liga, dit initiatief steunen. We mogen in geen geval in de val raken van een zoveelste beschavingsoorlog van het Westen tegen de moslimwereld.

Daarnaast moest de Libische bevolking om een internationale interventie vragen.

Om de steun van de regionale organisatie of van het Libische volk te behouden moet men zich houden aan de resolutie van de Verenigde Naties. Wij moeten die resolutie ten uitvoer leggen binnen het bestek van wat ze voorschrijft!

Te dien einde is het absoluut noodzakelijk dat wij exact op de hoogte zijn van de *rules of engagement* voor onze troepen in het kader van deze internationale operatie. Welke regels gelden er? Zijn dat NAVO-regels? Komt er een eenheidscommando? Zo ja, wat voor een commando onder

les modalités de l'engagement de nos troupes dans le cadre de cette opération internationale. Des règles précises et prudentes doivent être établies. Quelles sont les règles applicables? S'agit-il de règles OTAN ou autres? Quel sera le commandement? S'agira-t-il d'un commandement unifié ou non? Si oui, quel type de commandement sous l'égide de l'OTAN? La précision de ces modalités d'engagement est essentielle pour la crédibilité des opérations.

C'est également nécessaire pour que la Chambre puisse continuer le contrôle parlementaire de l'engagement de nos troupes à l'étranger. Il faut vous remercier, monsieur le ministre des Affaires étrangères, pour avoir prévu et maintenu la tenue d'un débat dans cette enceinte. En effet, il faut aussi nous donner les moyens de pouvoir correctement apprécier la situation et de contrôler réellement l'exécutif et la manière dont il engage nos troupes dans cette opération. Nous voulons absolument que les choses soient claires en la matière.

L'intervention internationale a également le mérite de donner des gages aux évolutions que nous connaissons en Tunisie et en Égypte. Elles sont de nature à couper l'herbe sous le pied à certains qui pourraient rêver de restauration à partir d'opérations armées. Ils réfléchiront à deux fois, eu égard à l'engagement de la communauté internationale.

Cela étant, mesdames, messieurs les membres du gouvernement, le fait d'avoir aujourd'hui le nez sur l'opération militaire en elle-même et la manière de l'engager ne doit pas nous épargner la réflexion sur ce qui doit aller de pair ou qui suivra nécessairement cette opération militaire. Je veux parler des opérations liées à la phase humanitaire. Nous savons tous que la situation actuelle entraînera des difficultés au sein la population libyenne, qu'il y aura des déplacements de population à l'intérieur du territoire, mais également vers des États étrangers, notamment les États limitrophes que sont la Tunisie et l'Égypte. Il faut que, parallèlement aux opérations militaires, cette phase humanitaire soit pensée et surtout concrétisée.

J'en arrive à une autre réflexion nécessaire. Il faut que l'Union européenne se mette à réfléchir à ses futures relations avec l'ensemble des pays du pourtour méditerranéen. Vu les évolutions dans cette zone qui se trouve à ses portes géographiques, l'Union européenne doit revoir la manière dont elle envisage de venir en aide à ces populations. Cette évolution légitime vers des régimes meilleurs et démocratiques doit, en effet, être soutenue de toutes les manières.

Enfin, avant de rappeler le soutien de mon groupe au gouvernement et à la résolution que nous avons votée en commission vendredi, je voudrais avoir une pensée pour nos militaires. En effet, notre responsabilité est ici lourde de sens. Elle n'est pas simple à prendre. En votant oui, tout à l'heure, nous autoriserons l'engagement de nos troupes à l'étranger. Ce genre de décision n'est jamais sans risque. Nos militaires savent qu'au cours de leur carrière professionnelle, ils peuvent être amenés à prendre des risques. Mais aujourd'hui, nous allons volontairement, délibérément, dans le souci de respecter nos engagements internationaux, les charger d'une mission. Nous devons leur faire savoir que nous comptons sur eux en sachant pertinemment qu'ils vont prendre des risques. Nous devons leur dire que nous sommes à leurs côtés et aux côtés de leurs familles.

auspiciën van de NAVO? Dat is ook nodig opdat de Kamer de parlementaire controle op de inzet van onze troepen in het buitenland kan blijven uitoefenen.

De internationale interventie biedt ook garanties voor de ontwikkelingen in Tunesië en Egypte.

De huidige toestand zal voor moeilijkheden zorgen onder de Libische bevolking. Er zullen volksverhuizingen op gang komen in het land zelf, maar ook naar andere landen. Naast de militaire operaties moet men zich buigen over humanitaire hulp en daar werk van maken.

De Europese Unie moet beginnen na te denken over haar toekomstige betrekkingen met al de landen rondom de Middellandse Zee. Ze moet de manier waarop ze de bevolking van die landen wil helpen, herzien.

Mijn gedachten gaan uit naar onze militairen. We staan op het punt de inzet van onze troepen in het buitenland goed te keuren en zo een beslissing is nooit zonder risico. Het is belangrijk dat we ze laten weten dat we aan hun zijde staan.

01.14 Jean Marie Dedecker (LDD): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, collega's, de Venezolaanse olieminister Juan Pablo Pérez heeft ooit gezegd dat olie de ontlasting van de duivel is. De Wereldbank heeft een onderzoek bevolen over de verhouding tussen democratie en het bezit van olie in de wereld. Men heeft dat bestudeerd tussen 1996 en 2004 en men is tot de constatering gekomen dat democratie niet goed past in die landen. Ze stelden vast dat de olieproducerende landen wereldwijd behoren tot de 25 % slechtste landen in termen van democratie. Rijkdom slaapt slecht in een bed van armoede en beschermt zich daarom met dictatoriale machtsmiddelen. Collega's, als men dat hoort, dan is er naast Libië nog werk aan de winkel in de wereld.

Door de ontlasting van de duivel leven de Libiërs vandaag in de hel. Collega's, ik steun de resolutie 1973 voor honderd procent. De reden daartoe is dat wij een stuk medeplichtig zijn aan het lot van de slachtoffers vandaag. Vandaag staan wij met grote woorden te praten over het lot van Libië en Kadhafi. Kadhafi is hier enkele jaren geleden geweest en werd aan het hart gedrukt door voormalig premier Verhofstadt. We kunnen de beelden nog ophalen. Hij werd ontvangen met militaire eer en is zelfs op de koffie of de thee geweest – waarschijnlijk de thee – bij de toenmalige voorzitter van de Kamer, de heer Herman De Croo. Die medeplichtigheid is al jaren aan de gang.

Herinner u wat Kadhafi nog allemaal uitgevlooid heeft. Kadhafi heeft ooit een discotheek in Berlijn laten opblazen. Kadhafi heeft in 1988 een vliegtuig uit de lucht laten halen, de Lockerbieaffaire. Dat is allemaal gebeurd indertijd. De PS gebruikt altijd grote woorden. Ik hoor ook van de collega's van cdH dat we moeten oppassen. Wie heeft er wapens geleverd aan Libië? Ik dacht dat het de Fabrique Nationale de Herstal was. Zij hebben wapens geleverd en kogels verkocht. Dat was waarschijnlijk niet om gewoon naast zich neer te leggen, wapens en kogels dienen om op mensen te schieten. We hebben die geleverd aan Kadhafi. We hebben zelfs meer gedaan. Het gaat trouwens niet alleen om ons. Berlusconi is daar vijf jaar geleden geweest en heeft een cadeau van 5 miljard dollar gegeven, niet om wapens te kopen, maar om te vragen om alstublieft het volk tegen te houden, zodat er niet te veel migratie naar Europa zou zijn. We hebben zelfs meer gedaan.

We hebben Libië ook in de Mensenrechtenraad aanvaard. Collega Vanackere, ik duid het u niet ten kwade, want het werd voorbereid door de vorige minister van Buitenlandse Zaken, Karel De Gucht, om Libië in de Mensenrechtenraad te stemmen.

Vandaar dat ik vandaag zeg dat wij de resolutie en de interventie voor honderd procent moeten steunen. Wij moeten zelfs een stuk verder durven te gaan. Ik hoor hier namelijk dat we moeten oppassen, onder andere met grondtroepen. Uit ervaring zouden we toch moeten weten dat een beetje zwanger zijn, niet bestaat. Een beetje oorlog voeren bestaat niet. Kadhafi heeft al verschillende keren onder vuur gelegen door de westerse wereld. We hebben al verschillende keren geprobeerd om hem te liquideren, twee keer zelfs. De eerste keer was in Tripoli in 1986; niet naar aanleiding van de Lockerbieaffaire, maar wel naar aanleiding van de aanslag in de discotheek in Berlijn, heeft Reagan hem trachten neer te schieten. Er vielen honderd doden, onder wie zijn eigen dochter.

01.14 Jean Marie Dedecker (LDD): Le ministre vénézuélien du pétrole Juan Pablo Pérez a déclaré un jour que le pétrole représente les déjections du diable. D'après une enquête relative au rapport entre la démocratie et la possession de pétrole menée par la Banque mondiale entre 1996 et 2004, les pays producteurs de pétrole à travers le monde font partie des 25 % de pays où la démocratie est la moins bien respectée. À côté de la Libye, il reste donc beaucoup à faire dans le monde.

Je soutiens entièrement la résolution 1973 parce que nous sommes partiellement complices du sort des victimes actuelles. Nous tenons aujourd'hui des discours grandiloquents sur le sort de la Libye et le colonel Kadhafi mais celui-ci a été accueilli il y a quelques années par l'ancien premier ministre M. Verhofstadt et invité à boire le thé par le président de la Chambre de l'époque, M. Herman De Croo.

Nous sommes complices depuis des années. M. Kadhafi a en son temps commandité l'explosion d'une discothèque à Berlin. En 1988, il a fait exploser un avion au-dessus de Lockerbie. Je m'adresse au PS – spécialiste des grands discours – et au cdH pour rappeler que c'est la Fabrique Nationale de Herstal qui a livré des armes et vendu des balles.

Il y a cinq ans, M. Berlusconi a fait un cadeau de 5 milliards de dollars à M. Kadhafi pour décourager l'immigration vers l'Europe.

À la suite des travaux préparatoires de l'ancien ministre des Affaires étrangères M. De Gucht, la Belgique a soutenu l'adhésion de la Libye au Conseil des droits de l'homme des Nations Unies.

C'est la raison pour laquelle nous

De *coalition of the willing* bewonder ik. Voor de eerste keer in de wereld kunnen we zeggen dat de Chinezen en de Russen akkoord gaan, dus de grootmachten gaan akkoord. Ik denk dat het tijd is om tot op het bot te gaan. We weten wat er in de geschiedenis gebeurd is. Twaalf jaar na Desert Storm, waarmee Bush geprobeerd heeft om Saddam Hoessein uit te schakelen, op de manier zoals in de resolutie wordt voorgesteld, moest men terugkeren om hem volledig uit te schakelen. Ik denk dat we in deze zaak moeten doorgaan tot op het bot. Niet alleen de vruchten van het kwaad moeten worden vernietigd, maar ook de wortels van het kwaad.

Dat dat gebeurt, kan ik heel goed begrijpen. Ik begrijp, als de minister van Defensie of als de regering dat beslist, dat het gebeurt zoals nu. Het is een regering van aflopende zaken, dus een en ander moet gebeuren met toestemming van het Parlement.

Ik sta voor honderd procent achter hetgeen de regering vandaag doet. Niets doen zou getuigen van schuldig verzuim.

devons apporter notre soutien total à la résolution ainsi qu'à l'intervention, et même oser aller au-delà car quand on fait la guerre, on ne peut faire les choses à moitié. Aux yeux de l'Occident, le colonel Kadhafi est un personnage très controversé depuis longtemps. Avec cette *coalition of the willing*, nous pouvons proclamer pour la première fois que les grandes puissances sont sur la même longueur d'onde. Aujourd'hui, nous devons donc aller jusqu'au bout. En menant l'opération *Tempête du Désert*, l'ancien président américain George W. Bush avait tenté d'éliminer Saddam Hussein en vertu d'une logique analogue. Douze ans plus tard, les Américains ont dû retourner en Irak pour atteindre cet objectif. Ils nous ont enseigné qu'il faut s'attaquer non seulement aux racines du mal mais aussi à ses fruits.

Je comprends parfaitement la décision prise. Dans un gouvernement en affaires courantes, l'assentiment du Parlement est toutefois requis pour ce genre de choses. Je soutiens totalement l'action gouvernement car si nous ne faisons rien aujourd'hui, cela équivaldrait à une négligence coupable.

01.15 **Laurent Louis** (indép.): Monsieur le président, chers collègues, il est en effet important au nom des droits de l'homme d'empêcher que le colonel Kadhafi n'étouffe par la force et la violence toute forme d'opposition à son régime et à sa dictature.

Ces dernières semaines, le sang n'a que trop coulé en Libye et la communauté internationale se devait de réagir comme elle devrait le faire vis-à-vis de tous les États qui ne respectent pas les droits de l'homme.

Aussi, vu l'importante contribution de la Belgique, je tiens à encourager et à remercier tous nos militaires qui participeront à cette guerre et qui risqueront leur vie au nom de notre pays. Cependant, de nombreuses questions me tourmentent en ce moment.

Le recours à la guerre est-il le meilleur choix dans le cas présent? Il est bien entendu très difficile de répondre à une telle question mais, ce qui est certain, c'est que nos États ont privilégié cette voie à toute

01.15 **Laurent Louis** (onafh.): De internationale gemeenschap had de plicht om te reageren op de situatie in Libië, zoals ze dat zou moeten doen ten aanzien van alle landen die de mensenrechten niet in acht nemen.

Ik wil onze militairen die namens ons land hun leven in de waagschaal stellen, moed inspreken.

Is de keuze voor oorlog echter wel de juiste? Er werd geen enkele gezant afgevaardigd om met Kadhafi te onderhandelen over een andere oplossing die minder

autre voie diplomatique. Aucun émissaire n'a véritablement été envoyé sur place pour négocier avec Kadhafi un cessez-le-feu ou une autre solution moins coûteuse en termes de vies humaines que la guerre. Cette situation me met évidemment particulièrement mal à l'aise et je viens d'entendre que je ne suis pas le seul.

En effet, se soucie-t-on des inévitables victimes collatérales des frappes actuellement menées par la coalition internationale? Se soucie-t-on des familles des militaires occidentaux qui seront envoyés sur l'autel de la liberté? Pas assez malheureusement. Nous ne pouvons plus qu'espérer qu'une seule chose aujourd'hui, c'est que cette guerre ne s'éternise pas et que le colonel Kadhafi ne soit pas en mesure de riposter ni de fomenter des actions terroristes dans nos pays, comme il a déjà pu le faire par le passé.

Admettons cependant que cette situation est assez particulière, voire même incompréhensible pour une partie de notre opinion publique. Notre pays est incapable de former un gouvernement depuis neuf mois mais quand il s'agit de partir en guerre, tout le monde est d'accord en deux temps, trois mouvements! C'est surréaliste!

Comment ne pas se soucier également des coûts qui seront engendrés par la participation de notre pays à cette guerre, coûts qui devront être supportés par le contribuable belge alors que la crise politique a déjà coûté plus de 600 millions d'euros?

Je comprends aisément que le monde politique belge soit mal à l'aise, surtout du côté francophone, et qu'il pense qu'il est de son devoir d'agir afin de se donner une bonne conscience après que le gouvernement wallon, en faisant primer les intérêts financiers sur l'éthique et les droits de l'homme, a vendu des armes à Kadhafi.

J'espère que ce ne sont pas encore ces intérêts financiers qui, aujourd'hui, guident nos pas. Comment ne pas craindre que le but non avoué de cette manœuvre soit au final un enjeu purement géostratégique enfoui sous la prétendue bonne conscience de l'Occident qui serait, en fait, de mettre la main sur la richesse de la Libye ou, plus précisément, sur son pétrole? Je ne vous rappellerai pas que la Libye est le plus gros producteur de pétrole en Afrique, disposant de 3,5 % des ressources mondiales.

Il est quand même plus que troublant que des pays comme les États-Unis, la Grande-Bretagne ou la France décident d'attaquer la Libye et que ces mêmes pays ne bougent pas, lorsque des situations presque identiques se déroulent dans d'autres pays. Si c'est la défense des droits de l'homme qui guide réellement nos pas, pourquoi dès lors ne pas intervenir en Côte d'Ivoire, en Corée du Nord, au Bahreïn, à Oman, en Arabie saoudite ou plus encore en Iran où les dernières manifestations d'opposition au régime en place ont été dispersées dans le sang et la violence? Il n'y a aucune logique dans les réactions de la communauté internationale. Pourquoi agir en Libye? Pourquoi ne pas agir ailleurs? Faudra-t-il attendre la fin du conflit et le moment de compter les morts pour connaître le véritable enjeu de cette guerre?

Aussi quelle garantie avons-nous que le pouvoir de Kadhafi ne fera pas place à un pouvoir plus islamiste, plus intégriste après notre action militaire? Qui se chargera de l'après-guerre? Quel sort sera-t-il

mensenlevens zou eisen.

Er wordt te weinig rekening gehouden met *collateral damage*, noch met de familie van de militairen die ter plaatse worden gestuurd. Hopelijk duurt deze oorlog niet te lang en krijgt kolonel Kadhafi niet de kans om terug te slaan en terroristische acties te beramen in onze landen.

Ons land is al negen maanden niet in staat om een regering te vormen, maar wanneer het erom gaat ten oorlog te trekken, is iedereen het snel eens! De Belgische belastingbetaler zal voor de kosten van die oorlog moeten opdraaien, terwijl de politieke crisis al meer dan 600 miljoen euro heeft gekost.

Nadat we eerder wapens verkochten aan Kadhafi, is het normaal dat we ons onbehaaglijk voelen bij de huidige toestand.

Valt immers niet te vrezen dat het onderliggende motief van deze interventie eigenlijk een puur geostrategisch doel is, dat verpakt wordt als het goede geweten van het Westen, en dat men eigenlijk de hand wil leggen op de rijkdom van Libië, de grootste olieproducent van Afrika?

Het is verontrustend dat landen als de Verenigde Staten, Groot-Brittannië of Frankrijk beslissen om Libië aan te vallen, maar werkeloos toezien bij vergelijkbare toestanden in Ivoorkust, Noord-Korea, Bahrein, Oman, Saudi-Arabië of, meer nog, Iran. Zullen we pas na het einde van het conflict te weten komen wat de werkelijke inzet van die oorlog was? Wie zal die landen bijstaan in de fase na de oorlog? Welk lot zal de dictator beschoren zijn?

Ik hekel de houding van degenen die kolonel Kadhafi als een staatschef die naam waardig hebben ontvangen, terwijl iedereen al jaren weet dat die man

réservé au dictateur? Toutes ces questions restent malheureusement sans réponse.

En ce qui me concerne, je ne peux que dénoncer l'attitude de ceux qui ont reçu le colonel Kadhafi comme un chef d'État digne de ce nom, alors que l'on sait, depuis des années, que cet homme est un véritable fou furieux et un terroriste! Comment avons-nous pu dérouler, à un moment donné, le tapis rouge à un tel individu lors de sa visite dans notre pays? Nous avons tout simplement des intérêts financiers et économiques qui nous poussaient à pactiser avec le diable! Énormément de questions se posent et aucune réponse ne se fait entendre actuellement.

Enfin, en ce qui me concerne, je me demande si notre pays, sans gouvernement depuis neuf mois, a les moyens politiques et financiers de se lancer dans une guerre. Que se passera-t-il si l'opération est un échec? Que fera notre gouvernement en affaires courantes pour contrer une éventuelle menace terroriste? La priorité première devrait être de constituer un gouvernement dans les plus brefs délais au lieu de partir en guerre! Pour ces raisons et surtout pour l'énorme doute qui plane quant à l'objectif réel de cette opération militaire mais aussi afin de montrer que mon parti refuse l'hypocrisie ambiante, j'ai décidé de ne pas soutenir cette résolution en m'abstenant. Je souhaite ainsi dénoncer l'opacité de la situation, craignant que les réels enjeux ne soient pas ceux mentionnés pour justifier cette intervention en Libye.

La protection des droits de l'homme est un objectif noble, qu'on ne peut que soutenir et encourager. Néanmoins, face aux nombreuses questions sans réponse, je préfère m'abstenir. J'espère sincèrement que je me trompe et que cette action pourra régler la question des droits de l'homme en Libye et faire en sorte que le sang cesse de couler.

S'il vous plaît, je lance un appel aux responsables politiques afin qu'ils soient à l'avenir plus prudents quant à la nature des régimes qu'ils soutiennent et vis-à-vis desquels ils engagent notre pays en suivant de simples intérêts financiers ou économiques!

Défendre les droits de l'homme est un objectif admirable, mais ce qui l'est plus encore est d'agir dès le départ, sans utiliser la guerre pour réparer les erreurs du passé.

01.16 **Minister Steven Vanackere:** Mijnheer de voorzitter, de betrokkenheid van het Parlement is op dit moment inderdaad cruciaal. Sommigen hebben verwezen naar het feit dat wij een regering van lopende zaken hebben om die betrokkenheid des te meer noodzakelijk te vinden. Welnu, ik vind die betrokkenheid van het Parlement ook belangrijk omwille van de zwaarte van de verantwoordelijkheid die vandaag dient te worden genomen.

Il s'agit d'une décision digne, comme M. Bacquelaine l'a qualifiée, et qui fait appel à la conscience universelle. Elle mérite unité et sérénité.

een gevaarlijke gek en een terrorist is!

De eerste prioriteit zou de snelle vorming van een regering moeten zijn in plaats van oorlog voeren! Ik heb beslist die resolutie niet te steunen door mij bij de stemming te onthouden.

Ik vraag de politieke verantwoordelijken om in de toekomst voorzichtiger te zijn en zorgvuldiger te werk te gaan met betrekking tot de aard van de regimes die ze steunen. Dan zullen we niet ten oorlog hoeven te trekken om de fouten uit het verleden recht te zetten.

01.16 **Steven Vanackere,** ministre: L'implication du Parlement est aujourd'hui cruciale, en effet, non seulement parce que nous avons actuellement un gouvernement d'affaires courantes, mais également en raison de l'importante responsabilité que nous devons endosser aujourd'hui.

Deze waardige beslissing volgt de stem van het universele geweten. Het is goed dat deze beslissing eendrachtig en sereen genomen werd.

Het is goed dat hier op deze tribune werd onderlijnd dat zowel de regering als het Parlement het gebruik van geweld wel degelijk beschouwt als een ultima ratio, als datgene waarnaar men grijpt wanneer de andere mogelijkheden uitgeput lijken.

Het is goed dat hier is gesproken over een duurzaam engagement; dat de *responsibility to protect* niet alleen te maken heeft met de manier waarop wij straks resolutie 1973 uitvoeren, maar dat het ook een duurzaam engagement zal veronderstellen in de toekomst, wanneer het erop aankomt aan de zijde te staan van de Libische bevolking.

Il doit y avoir de la constance.

Ongetwijfeld zal dit een zin zijn die voorspellende waarde heeft op ogenblikken dat wij op onze beslissing van vandaag terug dienen te kijken.

Het voorwerp van de bespreking vandaag is resolutie 1973. Ik heb goed geluisterd naar degenen die – terecht – zeggen dat wij binnen de grenzen van resolutie 1973 moeten blijven wanneer het gaat over de inzet van onze Belgische militaire middelen. Dat betekent niet dat onze horizon versmalt tot alleen maar resolutie 1973. Onze solidariteit, ons engagement ten aanzien van de Libische bevolking, gaat uiteraard verder, maar met betrekking tot de bespreking van vandaag moet het voor de regering en het Parlement duidelijk zijn dat wij binnen de marges van resolutie 1973 blijven.

De heer Van der Maelen heeft gelijk als hij vragen stelt over de mogelijke elasticiteit van de woorden in resolutie 1973 en wanneer hij waarschuwt voor *mission creep*. Wij mogen echter zelf ook niet al te veel ambiguïteit creëren. Op de vraag of Kadhafi de macht moet afgeven, hebben de internationale gemeenschap, de EU en België al antwoorden gegeven. In verklaringen die wij samen met de rest van onze Europese collega's hebben goedgekeurd, hebben wij al duidelijk gezegd: "Kadhafi has to relinquish power." Daar bestaat geen twijfel over. Het is echter niet zo dat resolutie 1973 de doelstelling heeft om naar een *regime change* te gaan. Zo bijzonder ingewikkeld is dat verhaal niet. Wij wensen inderdaad het installeren van een democratie in Libië. Wij tonen dat aan op verschillende manieren, via ons engagement, via onze verklaringen, via onze sancties, via de beslissing om Kadhafi voor het Internationaal Strafhof te brengen enzovoort.

Wanneer het echter gaat over het engagement van onze militaire capaciteiten, dan blijven wij heel duidelijk binnen de limieten van resolutie 1973 waarin het gaat over het stoppen van het bloedvergieten en het beëindigen van het militaire conflict dat Kadhafi zijn eigen mensen vandaag aandoet.

Een ander vraagstuk ging over de ambiguïteit van de grondtroepen. Beste collega's, nee, er is geen echte ambiguïteit. In de resolutie staat uitdrukkelijk "geen bezettingsleger".

Il a été souligné à juste titre que tant le gouvernement que le Parlement considèrent la violence comme l'ultime planche de salut dont il ne convient de se servir que lorsque tous les autres moyens semblent être épuisés. À juste titre également, certains ont évoqué un engagement durable qui ne se limitera pas à la manière dont nous exécuterons la résolution 1973 mais vaudra tout autant lorsque nous devrons prêter assistance à la population libyenne.

Wij moeten standvastig zijn.

Voilà une sentence qui s'avérera indubitablement prophétique lorsque nous porterons plus tard un regard rétrospectif sur la décision que nous prenons aujourd'hui.

Certains ont dit dans cet hémicycle que dans le contexte de l'envoi de nos militaires en Libye, nous devons respecter le cadre précis de la résolution 1973 quoique notre engagement à l'égard de la population libyenne doive évidemment aller au-delà.

À juste titre, M. Van der Maelen a mis en garde contre le risque d'interprétations de la résolution 1973 qui pêcheraient par un excès d'élasticité mais nous ne devons pas non plus pas créer nous-mêmes trop d'ambiguïté. C'est ainsi qu'avec nos collègues européens et la communauté internationale, nous avons dit très clairement que Kadhafi doit céder la pouvoir. Et nous sommes effectivement partisans d'un régime démocratique à Tripoli. Au fond, les choses ne sont donc pas très compliquées.

En ce qui concerne notre engagement militaire, nous nous limitons très clairement à la résolution 1973, qui vise à mettre fin à l'effusion de sang et à la violence militaire à laquelle

Daarmee geeft de internationale gemeenschap aan dat zij geen herhaling wil van wat in Irak is gebeurd. Geen bezettingsleger. Wie de lezing van de resolutie wil verstaan, die leest daar inderdaad niet in dat grondtroepen als zodanig worden uitgesloten. Omdat iets door een resolutie mag, wil dat nog niet zeggen dat België dat wil doen. Zowel de eerste minister als de minister van Defensie heeft duidelijk aangegeven dat het niet de bedoeling is dat de Belgen zouden participeren aan een actie met grondtroepen. Dat is duidelijk. Wij hebben daarvoor niet een of andere interpretatie van de resolutie nodig om dat in alle duidelijkheid te stellen. Uit de besprekingen in het Parlement heb ik ook begrepen dat wij ook dienaangaande weer mogen rekenen op een ruime solidariteit en eensgezindheid binnen ons Parlement.

Un élément essentiel a été mentionné par plusieurs intervenants: garantir un large soutien de la communauté internationale. Mme Rutten l'a qualifié de mission.

Het is een opdracht, mevrouw Rutten, die ik ter harte neem. Vanochtend, tijdens de vergadering met mijn collega's van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie, heb ik dat uitdrukkelijk, namens de Belgen, naar voren geschoven.

Pas seulement en ce qui concerne le monde arabe, qui est certainement très important mais aussi par rapport à des organisations comme l'Union africaine. D'aucuns ont mentionné cette organisation. N'oublions pas que l'Afrique du Sud, le Nigeria, le Gabon ont voté en faveur de la résolution. Nous devons donc être confiants: nous devons être capables, comme l'a dit Mme Rutten, de rapprocher des mondes au lieu de les diviser.

Sachez en tout cas que la diplomatie belge poursuit ses efforts pour maintenir cette logique d'une grande solidarité à travers le monde pour les missions qui nous attendent. Pour votre information, même si certains d'entre vous sont déjà certainement au courant, Amr Moussa, le leader de la Ligue arabe, vient de nuancer certains de ses propos, parlant d'interprétations erronées de ceux qui les ont répétés, et il a affirmé de nouveau avec la plus grande clarté sa solidarité avec la résolution 1973.

Pour ce qui est de la garantie de maintenir la solidarité mondiale, il est clair que privilégier ce qui nous apporte un certain confort, comme l'instrument qu'est l'OTAN, n'est pas sans conséquences et qu'il faut tenir celles-ci à l'œil. La Belgique et son gouvernement prônent le recours à un commandement offert par l'OTAN car les règles et les instruments sont bien connus mais en tout état de cause, il faut

Kadhafi soumet son propre peuple. Il n'existe dès lors aucune ambiguïté à propos de l'engagement éventuel de troupes terrestres car la résolution exclut explicitement le déploiement d'une "force d'occupation étrangère". La communauté internationale souhaite donc clairement éviter une réédition du scénario irakien. Bien que la résolution n'exclue pas explicitement l'engagement de troupes terrestres en tant que tel, le premier ministre comme le ministre de la Défense ont clairement indiqué que les Belges ne participeraient pas à des opérations au sol. Et je déduis des interventions au sein de ce Parlement que ce point de vue est largement partagé.

Er moet een breed draagvlak zijn bij de internationale gemeenschap. Mevrouw Rutten noemde dit een 'opdracht'.

Il s'agit d'une mission que je prends à cœur. D'ailleurs, lors de la réunion de ce matin avec mes collègues des Affaires étrangères de l'Union européenne, j'ai expressément souligné cet aspect au nom de la Belgique.

Zuid-Afrika, Nigeria en Gabon hebben voor de resolutie gestemd, wat ons vertrouwen doet groeien: wij zullen bij machte zijn volkeren nader tot elkaar te doen komen in plaats van ze te verdelen.

De Belgische diplomatie tracht die solidariteit in de wereld te schragen. Ik wijs u erop dat Amr Moussa, de secretaris-generaal van de Arabische Liga, nog eens duidelijk onderstreept heeft dat hij resolutie 1973 steunt.

Wat de solidariteit betreft, staan wij weliswaar een optreden voor van de NAVO, waarvan wij de regels en instrumenten kennen, maar de Arabische landen moeten zich bij de actie blijven aansluiten. Vandaar onze genuanceerde en subtiele benadering.

garantir que les pays arabes continuent à se joindre à l'effort. Cela explique notre approche nuancée et subtile.

Ik ben heel blij met de verklaring dat de diplomatieke molen misschien traag mag hebben gewerkt, maar dat het de moeite waard was. Wij kunnen nog lang discussiëren over de snelheid waarmee beslissingen werden genomen. Ik steek niet weg dat, als er geen initiatief was geweest van onder andere de Fransen, Benghazi zeker in een situatie zou zijn gekomen waarin de wereld beschaamd zou zijn geweest wegens het niet-ingrijpen. Tegelijkertijd is het resultaat van de diplomatieke molen positief als wij erin slagen om op die manier de legitimiteit van de Verenigde Naties te verwerven en eensgezindheid van bijvoorbeeld de Arabische wereld en de Europese wereld tot stand brengen.

De heer Luykx heeft niet helemaal ongelijk wanneer hij wijst op problemen om steeds weer tot eensgezindheid te komen. Ook in het post-Lissabonverdragstijdperk blijf ik ervan overtuigd dat wij in staat zijn om met de Europese Unie een eensgezinde positie in te nemen. Vanochtend is er, in aanwezigheid van al onze collega's, waaronder onze Duitse collega Westerwelle, gezegd dat wij het initiatief van de Conferentie van Parijs met de *coalition of the willing* verwelkomen en zien als een bijdrage tot de oplossing. Ik denk dat wij in staat zijn om die eensgezindheid te bewaren.

Tot slot, sommigen hebben hier gewaarschuwd dat ze ons geen blanco cheque geven. De regering vraagt ook geen blanco cheque. Wij weten anderzijds dat geen van dergelijke operaties zonder risico is. Het zou goed zijn dat het Parlement, elk individueel Parlements lid, dat straks bereid zal zijn om de resolutie goed te keuren, zich bewust is van de risico's die wij vandaag vragen van onze mensen. Het kan niet zonder risico zijn. Wie het omgekeerde beweert, vraagt het onmogelijke.

Laten onze eensgezindheid en de duurzaamheid van ons engagement onze tekenen van respect zijn voor de militairen die wij naar Libië zullen sturen.

01.17 **Pieter De Crem**, ministre: Monsieur le président, je ferai référence, comme mon collègue, au discours que j'ai tenu en répondant aux remarques formulées lors de la réunion de vendredi dernier en ce qui concerne l'approche générale militaire de l'opération que nous avons entamée en Libye.

Les règles d'engagement ont été discutées au sein du gouvernement. Pour des raisons évidentes de sécurité, en premier lieu pour nos propres militaires, il m'est impossible de vous en fournir de plus amples informations.

U zult begrijpen dat het onmogelijk is dat ik in deze openbare vergadering van dit Parlement meer informatie geef over de inzetregels. Ik hoop dat de commissie voor de opvolging van de

Je suis heureux d'entendre que le carrousel diplomatique tourne peut-être lentement, mais qu'il a tout de même porté ses fruits. Je reconnais toutefois aussi que si la France notamment n'avait pas pris l'initiative, la situation à Benghazi se serait dégradée à un point tel que le monde entier aurait dû en rougir de honte. Grâce aux efforts diplomatiques, il est aujourd'hui question d'une légitimation de l'ONU et d'une unanimité au sein du monde arabe et de l'Europe.

M. Luykx n'a pas tout à fait tort lorsqu'il évoque les problèmes au sein de l'UE, mais je pense néanmoins que l'Union est toujours capable de parvenir à l'unanimité en cette période post-Lisbonne. Lors de notre réunion UE de ce matin, nous avons accueilli l'initiative de la Conférence de Paris et la *coalition of the willing* comme une contribution à la solution.

Le gouvernement ne demande pas un chèque en blanc au Parlement, mais l'appelle à prendre conscience du fait que ce type d'action ne sera jamais exempte de risques. Notre unanimité et la durabilité de notre engagement constituent une marque de respect à l'égard des militaires que nous envoyons en mission en Libye.

01.17 **Minister Pieter De Crem**: Net als mijn collega verwijs ik voor de algemene militaire aanpak van de operatie in Libië naar mijn toespraak van vorige vrijdag.

De *rules of engagement* werden door de regering besproken. Met het oog op de veiligheid van onze militairen kan ik u daarover geen nadere informatie verschaffen.

Dans le cadre de cette séance publique, je ne puis évidemment pas vous fournir des informations

buitenlandse operaties daarin achter gesloten deuren haar rol wil en kan spelen. Zij kan zeker op mijn totale medewerking rekenen.

Mijnheer de voorzitter, collega's, tijdens de coalitieopdrachten die ons detachement F-16's uitvoert, en het is op dit moment bezig met een eerste opdracht die even voor 15 u 00 Belgische tijd is gestart, zal het als nationale inzetregels de NAVO-inzetregels toepassen. Deze regels van de NAVO worden wel aangevuld met een specifieke inzetregel om de bescherming van de burgerbevolking mogelijk te maken.

Ten tweede, voor de NAVO-opdracht ter afdwinging van het respect voor het wapenembargo op zee en op het land, waarvoor wij de mijnenjager Narcis inzetten, worden de NAVO-inzetregels zonder meer toegepast. Voor het wapenembargo geldt al een NAVO-commando met een specifiek operationeel hoofdkwartier in Napels. De bedoeling is om zo snel mogelijk over te gaan naar een NAVO-commando voor de afdwinging van de no-flyzone. Die valt nu nog onder de coalitiecoördinatie met een commando waarvan de verschillende nationale cellen – ook de Belgische met drie officieren onder leiding van brigadegeneraal Cosijn – deel uitmaken en dat zich in Ramstein, Duitsland bevindt. Ik benadruk nogmaals voor deze Kamer dat er op geen enkel moment een interpretatieprobleem is geweest met het tot stand gekomen commando.

complémentaires sur les règles d'engagement mais j'espère que la Commission de suivi des missions à l'étranger pourra jouer son rôle. Je l'assure de ma parfaite coopération.

Lors des missions menées dans le cadre de la coalition par notre détachement de F-16 – dont la première mission a débuté ce jour à 15 heures –, nous appliquerons les règles d'engagement de l'OTAN, complétées par une règle d'engagement spécifique tendant à protéger les civils. Les règles d'engagement de l'OTAN s'appliqueront sans autre restriction pour la mission de l'OTAN visant à imposer un embargo sur les armes, pour laquelle nous utiliserons le chasseur de mines Narcis.

Pour l'embargo sur les armes, un commandement de l'OTAN a été instauré dont le quartier général opérationnel est établi à Naples. Il convient maintenant de passer le plus vite possible à un commandement de l'OTAN pour l'application d'une zone d'interdiction aérienne, qui se trouve encore sous la coordination de la coalition à Ramstein pour l'instant. Notre cellule nationale se compose de trois officiers sous la direction du général de brigade Cosijn.

Par ailleurs, il n'y a jamais eu de problème d'interprétation concernant le commandement.

Le gouvernement a donc décidé à 14 heures de valider sa participation à l'opération en envoyant ses F-16 sur la base grecque d'Araxos et en envoyant aussi le chasseur de mines BNS Narcis. En globalité, 150 militaires appartenant pour la majeure partie à la composante aérienne seront basés en Grèce et 45 personnes seront mises à bord ou sont déjà à bord du chasseur de mines Narcis.

Je tiens également à souligner les efforts considérables réalisés par nos militaires. Nos pensées vont aussi pour leurs familles, leurs enfants et tous ceux qui leur sont chers.

De regering besliste om 14 uur onze deelname gestand te doen door, enerzijds, F-16's naar de Griekse luchtmachtbasis van Araxos te sturen en door, anderzijds, de mijnenveger BNS Narcis in te zetten. Globaal genomen zullen 150 militairen van de luchtcomponent in Griekenland gestationeerd worden en 45 personen zullen inschepen of bevinden zich al aan boord van de mijnenveger Narcis.

Ik wijs op de grote inspanningen van onze militairen. Onze gedachten gaan ook uit naar hun families, hun kinderen en naar allen die hen dierbaar zijn.

01.18 Eerste minister **Yves Leterme**: Mijnheer de voorzitter, collega's van de regering, dames en heren volksvertegenwoordigers, ik zal bijzonder kort zijn, aangezien de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie al zijn ingegaan op de voornaamste zorgen die werden geuit en vragen tot verduidelijking.

Je voudrais tout d'abord souligner l'entière disponibilité du gouvernement à poursuivre le dialogue et à avoir un contact très suivi entre le parlement et le gouvernement. La situation institutionnelle ajoute des arguments à cette attitude de principe.

Ik wil nog twee elementen naar voren brengen en verduidelijken, voor zover dat nodig is.

Ten eerste, inzake de doelstellingen van de actie is door minister Vanackere onderstreept dat er op grond van resolutie 1973 legitimiteit is. Het essentiële objectief is de bescherming van de Libische bevolking tegen de wandaden van het regime, zoals die zich daar nu ontplooiën.

Quelle sera la tâche de la Belgique? Elle coopérera avec les autres alliés pour assurer le respect de ce que l'on appelle "l'interdiction de vol".

De Belgische inzet in het kader van een internationale coalitie helpt om de no-flyzone boven Libië af te dwingen.

Met het oog op een volledig geïnformeerde besluitvorming van uw kant voeg ik eraan toe dat het niets meer betekent dan dat de regering die ik voorzit en die ik hier vertegenwoordig, aan u nooit zal vragen om Belgische grondtroepen naar Libië te sturen. Het betekent ook niets minder. Het afdwingen van de no-flyzone, zoals door collega's in de regering en in het Parlement aangeduid, betekent natuurlijk dat afweergeschut en commandolijnen die het vliegverbod overtreden, ook doelwit van acties kunnen zijn.

Je voudrais, par ailleurs, rappeler que le régime Kadhafi est naturellement appelé à disparaître. Je ne fais pas ici référence à la résolution 1970 qui a été adoptée par le Conseil de sécurité, mais à la prise de position politique du monde entier. Vu son comportement, ce régime a naturellement perdu toute légitimité à représenter ce pays.

Staat dat letterlijk in de resolutie 1970? Neen, in die resolutie staat dat door de verantwoordelijken ter zake inspanningen moeten worden geleverd om te onderzoeken welke de gronden kunnen zijn om schuldigen voor het Internationaal Strafhof te brengen.

01.18 **Yves Leterme**, premier ministre: Je serai bref puisque MM. De Crem et Vanackere ont déjà abordé la plupart des préoccupations exprimées.

De regering stelt zich beschikbaar voor geregelde contacten met het Parlement. Deze principiële houding wordt nog versterkt door de institutionele situatie.

L'objectif premier est la protection du peuple libyen contre les méfaits du régime de Kadhafi.

Wat zal België doen? Ons land zal met de bondgenoten samenwerken om het vliegverbod te doen naleven.

Dans un contexte international, nous contribuerons à faire respecter la zone d'exclusion aérienne: ni plus ni moins. Dès lors, le gouvernement ne demandera jamais au Parlement de déployer des troupes terrestres. Le respect d'une zone d'exclusion aérienne signifie toutefois que l'artillerie anti-aérienne et les lignes de commandement qui ne respectent pas l'interdiction aérienne peuvent être la cible d'actions.

Het rijk van kolonel Kadhafi loopt ten einde. Dat is het politieke standpunt van de hele wereld: gezien zijn reactie heeft dit regime geen legitimiteit meer.

Cela ne figure pas explicitement dans la résolution 1973. La résolution stipule toutefois qu'il faut examiner s'il existe des motifs pour envoyer les coupables devant

la Cour pénale internationale.

Oui, le régime Kadhafi doit disparaître, mais est-ce l'objectif de l'action à laquelle la Belgique sera associée sur base de la résolution de ce parlement? Non. Clairement non. L'objectif de cette action n'est pas la disparition du régime de Kadhafi; son objectif est la protection de la population de la Libye par la voie d'une interdiction du survol du territoire libyen.

Het regime van Kadhafi moet verdwijnen, maar de doelstelling van de actie waarbij België zich aansluit, is de Libische bevolking te beschermen door het instellen van een no-flyzone.

Een tweede element is al ten overvloede genoemd door de collega's. Ik zou willen onderstrepen dat wij hier niet in een situatie zitten waarin een regering in lopende zaken aan u vraagt om een bepaalde beleidsdaad die ressorteert onder de klassieke omschrijving van lopende zaken, te bevestigen, om die door een beslissing mee geldingskracht te geven. Neen, het is u, door het in eer en geweten goedkeuren van een resolutie, die zult beslissen over een Belgische deelname aan een militaire actie binnen de contouren van resolutie 1973.

L'actuel gouvernement en affaires courantes ne demande pas au Parlement d'entériner un acte politique. C'est le Parlement qui, en votant cette résolution, décidera de la participation de la Belgique à l'action internationale en Libye. L'action est justifiée mais comporte de nombreux risques. Nous nous efforcerons, dans toute la mesure du possible, d'éviter que tombent des victimes innocentes mais j'espère que les parlementaires ont bien pesé tous les risques.

Ik heb u gezegd dat die deelname volgens mij gerechtvaardigd is, maar ze is ook risicovol. Het weze duidelijk dat de regering, met de minister van Defensie, in de instructies aan de legerleiding, en die op haar beurt in haar dialoog en haar samenwerking met de commandostructuren, er alles aan zal doen om schade voor onschuldigen te voorkomen. Wij hebben goed nota genomen van de zorg van alle fracties hier in de Kamer.

Deze actie brengt natuurlijk risico's met zich mee. Vooraleer u straks stemt, ga ik ervan uit dat u al die risico's bijzonder goed hebt afgewogen.

Tot slot wil ik, net als mijn collega's Vanackere en De Crem, en net als sommige sprekers, niet afsluiten zonder de woorden die ik daarstraks al in mijn inleiding heb gezegd.

Au-delà de l'intervention et des propos politiques, je voudrais saluer, d'ores et déjà, le courage des 195 compatriotes qui exécuteront ce qui sera, d'ici quelques minutes, la volonté de ce parlement.

Naast de politieke uitspraken wil ik hulde brengen aan de 195 landgenoten die de beslissing van dit Parlement ten uitvoer zullen leggen.

Ik zou hulde willen brengen aan de circa 195 landgenoten die binnen enkele uren zullen uitvoeren wat op dat moment de uiting van de wil van de Kamer van volksvertegenwoordigers zal zijn geworden. Dank u.

Au-delà des propos politiques, je voudrais saluer les 195 compatriotes qui exécuteront la volonté de ce Parlement.

01.19 Peter Luykx (N-VA): Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, ik uit mijn dank voor de uitvoerige antwoorden en voor de betrokkenheid die, alleszins vandaag, aan de mensen wordt gegarandeerd en gegeven.

01.19 Peter Luykx (N-VA): Au cours de notre débat, de nombreux membres ont émis des critiques en faisant référence au passé. Ils voulaient ainsi resituer l'opération libyenne dans un cadre plus large. Le problème n'est pas que la N-VA refuse d'engager ce débat mais aujourd'hui, nous devons prendre une décision sans nous référer au passé ni à l'avenir. La décision qui sera prise sera la

Ik heb een aantal opmerkingen.

Ten eerste, wij hebben gemerkt dat vandaag resolutie 1973 op tafel ligt. Een aantal leden heeft in zijn argumenten op het verleden teruggeblikt, heeft kritiek op het verleden geuit, heeft het probleem breder willen schetsen en het een ander, breder kader willen geven.

Natuurlijk wil N-VA het debat ter zake aangaan. Wij wilden vandaag alleen maar aangeven dat, los van het verleden en de toekomst, vandaag een beslissing moet worden genomen. De beslissing die nu wordt genomen, is de enige en juiste beslissing.

Ten tweede, mijnheer de eerste minister en minister Vanackere, u verklaart dat het voor de huidige regering in lopende zaken a priori belangrijk is om die betrokkenheid te garanderen. Dat is juist, maar ik zou evenwel ook willen vragen dat niet alleen het parlementaire halffrond straks unaniem blijft, maar dat ook de regering in lopende zaken blijkt geeft van cohesie en eensgezindheid. Ik heb immers begrepen dat er zich ook binnen de regering al enige kleine barstjes vertoonden bij het interpreteren van onze interventie in Libië.

Tot slot en nogmaals over Khadafi, is het voor iedereen, voor de hele internationale gemeenschap, duidelijk dat hij moet verdwijnen.

Collega's van de sp.a, wij mogen natuurlijk niet naïef zijn. Hij zal zelf niet te voet naar Den Haag stappen. Zoals ik heb uiteengezet, is het de militaire interventie nu die de deportatie van Khadafi uit Libië mogelijk maakt.

01.20 Patrick Moriau (PS): Monsieur le président, je voudrais remercier le premier ministre, le ministre des Affaires étrangères et le ministre de la Défense pour la clarté de leurs propos et d'avoir précisé, tel que nous le souhaitions, le mandat dévolu à notre armée.

Chers collègues, l'heure est grave. On ne décide pas ce que nous allons décider dans quelques instants avec plaisir et joie. Loin de là! Ce sont des femmes, des hommes, des enfants qui vont souffrir, car il y aura toujours, comme on le dit aujourd'hui, des dommages collatéraux. Le terme "victimes" n'est plus utilisé. Nous savons que nous nous engageons dans une périlleuse aventure. On a déjà vu cela par le passé. On a vu l'extension un peu osée de l'article 5 de l'OTAN pour les bombardements sur Belgrade. On a connu la poudre de perlimpinpin de Colin Powell et les pseudo-armes de destruction massive en Irak? On voit ce que cela donne!

Mes chers collègues, soyons attentifs au fait que dans cette partie du monde, il y a une aspiration gigantesque à des valeurs qui sont les nôtres. Nous devons apporter notre aide, mais ne nous substituons pas à la volonté des peuples! Nous sommes là pour épauler et non pour faire le ménage, comme d'aucuns voudraient le faire, avec le sang des autres. L'heure est grave, je le répète.

Au nom de mon groupe, je voudrais également adresser un salut à ceux qui vont partir et prendre des risques, tout simplement pour montrer notre dignité, sur la base de nos valeurs démocratiques.

01.21 Daniel Bacquelaine (MR): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, bien entendu, nous avons été attentifs aux éléments que vous nous avez fournis.

Il est essentiel que le parlement soutienne le gouvernement et qu'un

seule décision juste.

Le premier ministre et le ministre des Affaires étrangères ont déclaré que pour un gouvernement en affaires courantes, il est important d'associer le Parlement à une telle décision. Je demande à mon tour au gouvernement de faire preuve de cohésion et d'unanimité car j'ai pu observer que l'interprétation de notre intervention en Libye par nos différents ministres présente déjà quelques lézards.

La communauté internationale s'accorde pour dire que le colonel Kadhafi doit s'en aller. Nos collègues du sp.a ne doivent pas être naïfs. Kadhafi ne se rendra pas de son plein gré à la CPI. C'est notre intervention militaire qui rendra possible le défèrement de Kadhafi à La Haye.

01.20 Patrick Moriau (PS): Ik dank de premier, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Landsverdediging voor hun duidelijke toelichting.

Het is niet met vreugde dat beslist wordt wat wij binnen enkele ogenblikken zullen beslissen. Er zullen mensen lijden, want burgerslachtoffers zijn onvermijdelijk. We weten dat deze actie risicovol is. In deze regio is het streven naar de waarden die de onze zijn immens. We moeten onze hulp bieden, maar mogen onze wil niet in de plaats van die van de volkeren stellen!

De toestand is ernstig en, namens mijn fractie, betuig ik eer aan hen die risico's gaan nemen ter verdediging van onze democratische waarden.

01.21 Daniel Bacquelaine (MR): Het is essentieel dat het Parlement de regering steunt en dat zo een belangrijke operatie op een zo groot mogelijk draagvlak

acte d'une telle importance fasse l'objet de la plus grande unanimité possible. En effet, on ne s'engage pas dans une intervention armée sans un certain pincement au cœur et sans mesurer l'importance de l'acte posé.

Nous savons qu'il est nécessaire de soutenir la communauté internationale et les Nations Unies dans cette opération. Nous nous réjouissons que la Ligue arabe reste associée à cette initiative; c'est extrêmement important pour la suite des événements.

Nous voulons marquer, par notre soutien à cette résolution et par notre vote, l'importance que nous accordons au respect des valeurs universelles et notamment la démocratie. Nous devons soutenir le peuple libyen face à la gravité de la répression et de l'oppression dont il fait l'objet.

Nous souhaitons que cette opération soit menée avec un maximum d'efficacité avec un commandement le plus intégré possible.

Pour terminer, je dirai que MM. les ministres de la Défense et des Affaires étrangères doivent, avec le premier ministre, tenir le parlement informé de la suite des événements afin que nous puissions pleinement assumer les risques que nous prenons aujourd'hui.

01.22 Stefaan Vercamer (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het was een nuttige en goede gedachtewisseling, die een groot aantal zaken verduidelijkt heeft. Terecht is aangehaald – ik wil dat nog eens onderstrepen – dat het een risicovolle onderneming wordt. We blijven er echt op aandringen dat er alles aan gedaan wordt, opdat de risico's tot een minimum kunnen worden beperkt. Het blijft zeer belangrijk dat er geen Belgische grondtroepen gestuurd worden.

Tegelijkertijd – deze oproep voeg ik eraan toe – moeten we diplomatieke en politieke initiatieven nemen, opdat er naast de militaire actie ook op die manier wordt meegewerkt aan de opbouw van een nieuwe democratische samenleving in Libië.

Voorts wil ik nog eens onze oproep herhalen om zo snel mogelijk de gemengde commissie van Kamer en Senaat te installeren en operationeel te laten worden voor de verdere opvolging van het dossier.

01.23 Dirk Van der Maelen (sp.a): Ten eerste, ik heb aandachtig geluisterd naar de woorden van de minister van Buitenlandse Zaken en de eerste minister. Zij hebben woordelijk gezegd: ons Belgisch engagement zal zich ontplooiën en blijven ontplooiën binnen de grenzen van resolutie 1973. Dat heb ik goed genoteerd. Maar wij zijn lid van een coalitie. Er rijst een probleem als die coalitie optreedt buiten die resolutie. Dan zullen we dat probleem in de Kamer behandelen.

kan rekenen. De internationale gemeenschap en de Verenigde Naties moeten ruggensteun krijgen voor die operatie en het verheugt ons dat de Arabische Liga dat initiatief blijft steunen.

We willen met onze stem duidelijk maken hoezeer we belang hechten aan universele waarden en, in het bijzonder, aan de democratie. We moeten het Libische volk steunen.

We willen een geïntegreerd commando voor die operatie en ik zal de regering vragen het Parlement op de hoogte houden opdat we de volle verantwoordelijkheid van de risico's die we vandaag nemen, op ons zouden kunnen nemen.

01.22 Stefaan Vercamer (CD&V): Cet échange de vues a permis de clarifier un grand nombre de points. Nous continuons d'insister pour que tout soit mis en œuvre pour limiter au maximum les risques, même si l'entreprise demeure évidemment risquée. En tout état de cause, des troupes terrestres belges ne pourront être envoyées en Libye.

Parallèlement à l'action militaire, nous devons également œuvrer par le biais de canaux diplomatiques et politiques à la construction d'une nouvelle société démocratique en Libye.

Enfin, je demande que l'on installe dans les meilleurs délais une commission mixte Chambre/Sénat chargée du suivi de ce dossier.

01.23 Dirk Van der Maelen (sp.a): Le premier ministre et le ministre des Affaires étrangères ont clairement affirmé que l'engagement belge se déploiera dans les limites définies par la résolution 1973. Si la coalition outrepassé le cadre de la résolution, cette question sera

Ten tweede, ik heb de onzekerheid genoteerd die bestaat over de verwoording en de draagwijdte van de resolutie. Ik vraag de regering om ons op de hoogte te houden van de discussies en beslissingen van het expertencomité, dat in de resolutie is aangesteld. We moeten de interpretatie van die resolutie blijven volgen. Ik vraag u om ons daarvan op de hoogte te houden.

Ten derde, aan de nieuwe en jonge collega's van de N-VA zeg ik dat het niet de gewoonte is dat fracties in dit soort zaken met elkaar beginnen te debatteren. De regering heeft een beslissing genomen. Elk doet zijn verhaal voor die regering. Het is tweerichtingsverkeer van fractie naar regering naar fractie.

Wij hebben er het volste vertrouwen in dat degenen die zich nu in Libië op risico van hun leven tegen het regime van Kadhafi verzetten, net zoals de Tunesiërs en de Egyptenaren, in hun land de rekening met Kadhafi zelf zullen kunnen vereffenen.

01.24 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de voorzitter, in naam van Ecolo-Groen! wil ik de regering danken voor haar antwoorden. Ik heb vier puntjes in mijn repliek.

Ten eerste, ik begrijp dat de regering zich zeer goed bewust is van het feit dat het niet vanzelfsprekend is om als regering van lopende zaken te participeren aan een internationale militaire operatie. Dat is goed, maar ik wil wel vragen om de *rules of engagement* zo snel mogelijk vrij te geven aan het Parlement, met name in de bevoegde bijzondere commissie voor de opvolging van buitenlandse operaties. Ik denk dat de manier waarop wij vandaag het debat hebben gevoerd, met een beslissing van het Parlement over een resolutie, de goede manier is. Ik zou willen voorstellen om, als wij in de nabije toekomst naar een nieuwe invulling van de operatie gaan, misschien dezelfde werkwijze te hanteren, waardoor de facto het Parlement daarover stemt en mee beslist.

Ten tweede, de VN-resolutie is het strikte kader en moet het strikte kader blijven. Grondtroepen zijn voor ons op dit moment totaal uit den boze, ook al omdat de Libische oppositie zich ertegen verzet. Voor mij is dat het belangrijkste argument.

Ten derde, ik wil ervoor waarschuwen dat de operatie zal mislukken, als wij in dezen de steun van de Arabische Liga en de oppositie in Libië verliezen. Wij kunnen de voorvechters van de democratische transitie de mogelijkheden bieden om tot succes te komen, maar wij kunnen ons, als het Westen, niet in de plaats van het Libische volk stellen.

Ten vierde, ik blijf bij mijn pleidooi om een sterkere morele dimensie aan ons buitenlands beleid te koppelen. Wij zijn vandaag

soulevée ici, à la Chambre.

L'interprétation exacte de la résolution demeure incertaine. Le gouvernement pourra-t-il nous tenir au courant des discussions et des décisions du comité d'experts créé dans le cadre de la résolution?

Quant à mes collègues de la N-VA, je voudrais encore leur dire qu'il n'est pas d'usage que les groupes politiques entrent en débat entre eux sur de telles questions; la tradition veut par contre que les groupes politiques débattent avec le gouvernement.

Nous faisons pleinement confiance à l'opposition libyenne, nous sommes convaincus qu'elle pourra, comme l'ont fait les Tunisiens et les Égyptiens, régler ses comptes avec le colonel Kadhafi.

01.24 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Je me réjouis que le gouvernement en affaires courantes soit conscient du fait qu'il n'est pas une évidence pour lui de participer à une opération militaire internationale. Le gouvernement peut-il néanmoins communiquer le plus rapidement possible les règles d'engagement au sein de la Commission spéciale chargée du suivi des missions à l'étranger? La procédure suivie aujourd'hui, notamment le débat au Parlement, est judicieuse. Si la nature de l'opération devait changer dans le futur, je propose que le Parlement participe également à la décision à ce moment-là.

La résolution des Nations Unies est le cadre strict de cette opération. Les groupes terrestres sont exclus, essentiellement parce que l'opposition libyenne n'y est pas favorable. Cette opération échouera si nous perdons le soutien de la Ligue arabe et de l'opposition libyenne. Nous pouvons assurément soutenir la

verontwaardigd over de situatie in Libië, maar ik vind dat wij naar een structureel debat moeten gaan over de manier waarop wij omgaan met dictators, zowel op economisch, financieel als diplomatisch vlak.

rébellion libyenne mais l'Occident ne peut pas décider à la place de la population libyenne.

Enfin, je rappelle mon plaidoyer en faveur du renforcement de la dimension éthique de notre politique étrangère. Nous devons mener un débat structurel sur la manière dont il faut agir face aux dictateurs d'un point de vue économique, financier et diplomatique.

01.25 Gwendolyn Rutten (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, de Open Vld-fractie sluit zich aan bij het respect voor de mannen en vrouwen die op onze vraag op dit moment hun plicht aan het vervullen zijn op het terrein.

01.25 Gwendolyn Rutten (Open Vld): Notre groupe se joint aux marques de respect pour nos militaires qui, à notre demande, remplissent en ce moment leur mission sur le terrain.

01.26 Gerolf Annemans (VB): Mijnheer de voorzitter, ik heb niets toe te voegen aan wat ik daarnet heb gezegd, tenzij misschien dat Pieter De Crem – ik krijg net een persbericht dat de eerste Belgische F-16's boven Libië vliegen – er toch in geslaagd is het Parlement met enkele minuten te kloppen.

01.26 Gerolf Annemans (VB): Je viens de recevoir un communiqué de presse selon lequel les premiers F-16 belges survolent la Libye. M. De Crem aura donc quand même réussi à devancer le Parlement de quelques minutes.

01.27 Christian Brotcorne (cdH): Monsieur le président, je me félicite des précisions et de la clarté des réponses du gouvernement. Ce sera donc la résolution, toute la résolution et rien que la résolution!

01.27 Christian Brotcorne (cdH): Ik ben erg blij met de duidelijke antwoorden van de regering. Het wordt dus de hele resolutie, maar niets dan de resolutie!

En outre, je note avec satisfaction que les deux ministres sont d'accord pour affirmer que la commission mixte du suivi des opérations à l'étranger devra se réunir le plus rapidement possible. C'est là que nous connaissons plus précisément les modalités particulières, voire confidentielles, d'engagement de nos troupes.

Het verheugt me bovendien dat de twee ministers instemmen met een snelle bijeenroeping van de gemengde commissie voor de opvolging van buitenlandse missies, zodat we kennis kunnen nemen van de *rules of engagement* van onze troepen.

01.28 Jean Marie Dedecker (LDD): Mijnheer de voorzitter, ik dank de regering voor het omstandig antwoord.

01.28 Jean Marie Dedecker (LDD): J'espère que le Parlement réagira avec la même unanimité si des mesures de représailles ou des attentats terroristes devaient intervenir.

Ik hoop alleen dat men in dit Parlement even eensgezind zal zijn, mochten er in de toekomst, wellicht, vergeldingsmaatregelen komen en terroristische aanslagen gebeuren.

Ik herhaal wat ik daarnet heb gezegd. Ik ben niet a priori tegen het sturen van grondtroepen. Een beetje oorlog voeren bestaat immers niet. Ik vind dat wij daarin moeten doorgaan tot op het einde. Ten aanzien van iemand als Kadhafi, die 2 000 dollar per dag betaalt aan vreemde huurlingen om op zijn eigen volk te schieten, moet men doorgaan tot op het bot, tot een dergelijke satraap verdwenen is.

Je ne suis pas a priori opposé à l'envoi de troupes terrestres. Faire un peu la guerre n'a aucun sens. Nous devons aller jusqu'au bout à l'encontre de ce satrape de colonel Kadhafi qui rémunère grassement les mercenaires qu'il emploie pour

ouvrir le feu contre sa propre population.

01.29 **Laurent Louis** (indép.): Monsieur le président, personnellement, je reste persuadé que les intérêts humanitaires ne sont pas les seuls intérêts poursuivis par ceux qui soutiennent cette opération.

Je suis également perplexe! Je crois que nous n'avons pas donné sa chance à la diplomatie dans ce dossier. Le fait de recourir à la guerre est une chose très grave, une décision qui ne peut pas se prendre à la légère.

Face aux énormes doutes quant aux enjeux réels de cette intervention, je préfère m'abstenir en pensant que notre préoccupation première devrait être de répondre aux attentes de notre population en formant un gouvernement et non en engageant notre pays dans une guerre dont, par nature, l'issue est toujours incertaine.

Le président: Je voudrais remercier tous les intervenants pour la qualité de leurs interventions ainsi que le premier ministre et les ministres de la Défense et des Affaires étrangères pour la qualité de leurs réponses. Vous allez bénéficier d'un soutien qui sera maintenu compte tenu des engagements de transparence et de circulation de l'information. Nous ferons en sorte d'avoir le plus rapidement possible les informations techniques supplémentaires soit devant la commission de Suivi des opérations militaires soit devant une commission *ad hoc*.

01.29 **Laurent Louis** (onafh.): Ik blijf ervan overtuigd dat hier niet alleen humanitaire belangen op het spel staan. Ik betwijfel ook of wij de diplomatie wel alle kansen gegeven hebben. Gelet op die twijfel wens ik mij te onthouden, want onze eerste bekommernis zou de vorming van een nieuwe regering moeten zijn, niet het roeren van de oorlogstrom.

De voorzitter: Ik dank de eerste minister en de ministers van Buitenlandse Zaken en van Landsverdediging, alsook de leden die het woord hebben gevoerd, voor de kwaliteit van hun betoog. De regering kan op onze steun blijven rekenen, in het licht van de beloofde transparantie. We zullen het nodige doen om snel over bijkomende technische informatie te beschikken in het kader van de commissie voor de opvolging van buitenlandse missies of van een ad-hoccommissie.

Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion est close.
De bespreking is gesloten.

*Aucun amendement n'a été déposé ou redéposé.
Er werden geen amendementen ingediend of heringediend.*

Le vote sur la proposition aura lieu ultérieurement.
De stemming over het voorstel zal later plaatsvinden.

Vote nominatif

Naamstemming

02 **Proposition de résolution concernant la situation en Libye (1308/2)**
02 **Voorstel van resolutie betreffende de toestand in Libië (1308/2)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)
Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 1)</i>		
Ja	125	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	126	Total

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de résolution. Il en sera donné connaissance au gouvernement. **(1308/3)**

Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel van resolutie aan. Het zal ter kennis van de regering worden gebracht. **(1308/3)**

La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 24 mars 2011 à 14.15 heures.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 24 maart 2011 om 14.15 uur.

La séance est levée à 16.45 heures.

De vergadering wordt gesloten om 16.45 uur.

Ce compte rendu n'a pas d'annexe.

Dit verslag heeft geen bijlage.

DÉTAIL DES VOTES NOMINATIFS

DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN

Vote nominatif - Naamstemming: 001

Oui	125	Ja
-----	-----	----

Almaci Meyrem, Annemans Gerolf, Arens Joseph, Bacquelaine Daniel, Balcaen Ronny, Bastin Christophe, Becq Sonja, Beuselinck Manu, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Boulet Juliette, Bracke Siegfried, Brems Eva, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Calvo y Castañer Kristof, Clarinval David, Clerfayt Bernard, Coëme Guy, Colen Alexandra, Courard Philippe, De Block Maggie, De Bont Rita, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Crem Pieter, De Croo Herman, Dedecker Jean Marie, Deleuze Olivier, Delizée Jean-Marc, De Man Filip, De Meulemeester Ingeborg, Demol Elsa, Déom Valérie, Devin Laurent, Devlies Carl, De Vriendt Wouter, D'haeseleer Guy, Dierick Leen, Di Rupo Elio, Ducarme Denis, Dufrane Anthony, Dumery Daphné, Fernandez Fernandez Julia, Flahaut André, Fonck Catherine, Francken Theo, Frédéric André, Galant Jacqueline, Geerts David, Gennez Caroline, Genot Zoé, George Joseph, Giet Thierry, Gilkinet Georges, Goffin Philippe, Goyvaerts Hagen, Grosemans Karolien, Henry Olivier, Jadin Katrin, Jadot Eric, Jambon Jan, Kindermans Gerald, Kitir Meryame, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Landuyt Renaat, Lanjri Nahima, Laruelle Sabine, Leterme Yves, Logghe Peter, Luykx Peter, Madrane Rachid, Maertens Bert, Maingain Olivier, Marghem Marie-Christine, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milquet Joëlle, Moriau Patrick, Muylle Nathalie, Onkelinx Laurette, Özen Özlem, Pas Barbara, Ponthier Annick, Rolin Myriam, Schiltz Willem-Frederik, Schoofs Bert, Seminara Franco, Smeyers Sarah, Sminate Nadia, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Somers Bart, Temmerman Karin, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Thiéry Damien, Tobback Bruno, Turtelboom Annemie, Uyttersprot Karel, Valkeniers Bruno, Vanackere Steven, Van den Bergh Jef, Van Den Ende Annick, Vandeput Steven, Van der Auwera Liesbeth, Van der Maelen Dirk, Van Eetvelde Miranda, Van Esbroeck Jan, Van Hecke Stefaan, Vanhengel Guy, Vanheste Ann, Van Moer Reinilde, Van Noppen Florentinus, Van Quickenborne Vincent, Van Vaerenbergh Kristien, Vanvelthoven Peter, Vercamer Stefaan, Verherstraeten Servais, Vervotte Inge, Veys Tanguy, Vienne Christiane, Weyts Ben, Wollants Bert, Wouters Veerle

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	001	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Louis Laurent